شوال ۸ ۱۳۲۶ — دوشنبه — ۲۰ اوکتابر ۱۹۰۸

اقتصاد

بهاسی :
یلغه ایکی صوم ، یارتی یلغه بر صوم.
نسخه‌سی یکرمی تین. خارجگه ایکی اُلوش.
اعلان سطری یکرمی بش تین.

آدریس :
САМАРА РЕДАКЦІЯ «ИКТИСАДЪ» КАЗАНСКАЯ УЛ. ДОМЪ № 77
REDCTION IKTICAD SAMARA (RUSSIE)

تجارت، زراعت و صناعت دن هم قریه حاجتلرندن بحث ایدر آیلق مجله‌در. نومر ۲

حاجت اصلیه

جناب تعالی بنده‌لرنی عبادت ایتمکلری ایچون یار اتدم دیمشدر. شونك ایچون عموما بنده‌لرنك دنیاده بر قدر یشامقلری هم یشاگان مدتلرنك عبادت ایچون بوش وقتلر تابمقلری لازمدر.

انساننك یشامقی ایچون رعایه‌سی لازم اولان نرسه‌لر واردر، بو نرسه‌لر رعایه ایدلمگانده انسان بتون هلاك اولاچق، یا که سلامتسزلنوب حالسز اولاچقدر. مثلا بر کشیگه آشارغه و برلماسه اول آچلقدن هلاك اولاچقدر؛ اگر اڭا آشارغه طبیعتی استگان قدردن کم ویرلسه اول وقت سلامتلکی نچارلانوب قوتلری ضعیفلانه‌چکدر.

عموما حیوانات، خصوصا انسان اوزینك حیاتی ایچون لازم شیلرنی حس ایتمکده و آنلرنی تحصیل ایچون بار کوچلرینی صرف ایتکده‌لردر. ایشته شول شیلر انساننك حاجتلرندن صانالمقده‌در.

حاجتلر تورلیچه اولمق ممکندر: هر کم اوزینك عادتلنگان نرسه‌لرنی حاجتلرندن صانیدر؛ بوڭا بناء انسان نه قدر یارلی اولسه شول قدر آننگ حاجتلری آزدر و بالعکس انسان نه قدر بای اولسه شول قدر آننگ حاجتلری کوبدر. بو کون مدنیتلی قوملرننگ حاجتلری یارم وحشیلرنك حاجتلرندن کوبرا کدر. وقتلر اونکان صایون حاجتلر

نڭ مقداری آرتا کلمش هم آرتاچقدر. لکن حاجتلرنڭ مقداری تورلی وقتلرده، تورلی کشیلرده متفاوت اولسه‌ده آنڭ بر مقداری واردرکه: آندن‌آنی کموتمك انساننڭ صحتینه ضرردن باشقه ممکن اولمیه‌چقدر. ایشته اوشبو مقداردن اوتمگان حاجتلرنی حاجت اصلیه دیب آتالادر.

انساننڭ بقاسی ایچون آزق هم حرارت یعنی یلیلق ضروردر، بو ایکی نڭ بقاسنی تأمین ایدن شیلر انساننڭ حاجت اصلیه‌سیدر. مثلا: آشاملق نرسه لر بر جهتدن انسان ایچون آزقدر وبر جهتدن آنڭ حرارتینی آرتدراچق کومردر. انسان آشاب یلنغاننڭ صوڭندن اول یلیلقنی صاقلامق ایچون دخی کیوم اوی واوطونغه محتاجدر؛ شونڭ ایچون بو نرسه‌لر انساننڭ حاجت اصلیه‌سی حساب ایدیلدر. انسان هرشیدن الك بونلرنی طلب ایدرگه مجبوردر.

حاجت اصلیه کشیسینه، اورنینه هم وقتینه قاراب متفاوت اولادر. بو بله تفاوتده برنچی درجه‌ده اقلیمنڭ دخلی واردر. عادتده قزو طرفلرده اولان خلق، صالقون طرفلرده اولانلردن آز. آشیدر. شونڭ ایچون خط استوا طوغرو سنده اولان کشیلر آزق تحصیلی طوغرو سنده باشقه یرده‌گیلرگه قاراغانده کوب درجه کیم کوچ صرف ایده‌لر.

صوڭره کیوم، اوی واوطون کبی لرگه احتیاجده اقلیمنڭ کوب تأثیری وارلغی‌ده معلومدر. قزو طرفلرده انسانلر کیومسز یورمك هم عادی صالاشلر ده عمر ایدوب اوطوندن باشقه‌ده قش چقمق ممکندر. خط استوا طوغروسنده بدویلر بتون یلنی کیومسز قوری صحرا ده صالاشلرده یاشیلر؛ قطبلرغه یاقن یرلرده یلی کیوملرگه، تازا وزوراویلر گه وکوب اوطونلرغه احتیاج واردر. قطبلرغه یاقن طورغان ایسکیموسلر یل بوینچه میچلرغه توربنوب یوریلر؛ یور تلرینی ویوچلرینی بیك قزدرالار. دیمك قزو طرفلرده عمر ایدوچیلر صالقون طرفلرده یشاغوچیلرنڭ کوب مشقتلرندن امیندرلر.

صوڭره ایر اورتاسی اولغان کشیلر نڭ حاجتلری صبیلرنڭ وقارتلرنڭ حاجتاری ایله بر دگلدر. شونڭ ایچون ایر اورتاسی کشیلر باشقه‌لرغه قاراغان آرتوغراق کوچ صرف ایدرگه مجبور درلر. دیمك حاجت اصلیه‌نڭ مقداری انسانلرنڭ حال ومعیشتلرینه کوره تعیین ایدیلور.

اقتصادنڭ قسملری

عادتده اقتصاد سیاسی دورت قسم اوزرینه تقسیم ایدیلدر؛ زیره انسان

اوزینگ حاجت اصلیه سینی ادا ایتمکده ایکی نرسه‌گه محتاجدر. برنچیسی: حاجتینه یارارلق نرسه‌لرنی قولغه توشرمك، ایکنچیسی اول نرسه‌لرنی تمام فائده‌لنورلك روشکه کلتورمکدر. مثلا ایگون، آشلق، آغاچ وتیمور اشلنمگان کوینچه انساننك حاجتلرینه یارامیدر. آشلقنی طارتدروب اون ایتمك، آغاچ وتیموردن معشیت ایچون ضرور نرسه لرنی یاصامق لازمدر. اوشبونی «عمل» دیب آتالادر. عمل اقتصاد سیاسیننگ برنچی قسمی در. بو قسمده طبیعتدن، کوچدن، مالدن وشرکتلردن بحث ایدیله در.

صوکره عملده کوب وقت برنچه کشی مشترك اولادر. طبیعی - بونلر عمللرندن اوزلرینه بر قدر فائده امید ایتمکده‌لر در. مثلا، کوب وقت خوجه اشلرینگ بر قسمینی خادمندن یر خوجه‌سی اجاره گه آلوچیدن اشلاتادر. براودن آقچه، براودن اش اولوب مضاربه طریقی ایله اش قیلمقلق کوبدر. بومادده‌لرده اشلانگان اشلر اورتاق اولادر. اشلانگان اشدن هر قایوسینه اوز درجه‌سینه کوره الوش چقمق لازمدر. دیمك اشلانگان اش عمل آراسنده یاکه عمل ایله خوجه آرا سنده تقسیم ایدیله‌در. اوشبو «تقسیم» اقتصاد سیاسیننك ایکنچی قسمی‌در. بو قسمده ربحدن واش حققندن بحث ایدیله در. صوکره کوب وقت عملچیلر اوزلرینه کرکماز نرسه‌لری اشلامك ایله شغللانه‌لر؛ اما کرك نرسه‌لرینك بارچه سینی اشلی آلمیلر. شونك ایچون بونلر اوز قولمرنده اولان کرکماز نرسه‌لرینی باشقه‌لرغه ویروب آنلردن اوزلرینه کرکلی نرسه‌لرنی آلماشدروب آلورغه مجبورلردر. اوشبو آلماشدرمقنی «معاوضه» دیب آتالادر. معاوضه اقتصاد سیاسیننك اوچونچی قسمی در. بو قسمده تجارتدن، آقچه‌لردن، قرض واستقراضدن هم بانقادن بحث ایدیلدر.

اوشبو عمل، تقسیم ومعاوضه، مالنی تابمق هم آنی هر کم فائده‌لنورلك روشکه کلتورمك ایچون لازم بولغان اشلردر.

صوکره اوشبو تابلغان نرسه‌لرنی صرف واستعمال ایتمك لازم اولادر. اوشبو صرف اقتصاد سیاسیننك دورتنچی قسمی‌در. بوقسمده صرف واستعمالنك مقدارندن وکیفیتندن هم استراخاوانیه‌دن بحث ایدیله‌در. کلچکده بونلردن «اقتصاد» صحیفه‌لرنده دخی بحثلر اولسه کرك.

اقتصادنك باش قاعده‌سی

بنده‌نك بار اشلگان اشی تابمق هم صرف ایتمك‌دن عبارتدر. شونك ایچون اقتصادنك اصل قاعده‌سیده ایکی نرسه‌دن عبارتدر. برنچیسی تابقانده ممکن قدر آز کوچ وآز وقت صرف ایدوب ممکن قدر کوب نرسه حاصل

ایتمکدر. ایکنچیسی صرف ایتکانده تابقان نرسه لرنی ممکن قدر آز صرف ایدوب ممکن قدر کوب حاجتلرنی ادا ایتمکدر. هر کم اشبنی اوشبو قاعده لرگه تطبیق ایتمك لازمدر اگر بزلر باشقه لرنڭ یالگز اشلگان اشلربنی ایکاو، اوچاو اشلرگه مجبور اولساق یاکه باشقه لرنڭ بر کون اشلگان اشلرینی ایکی کون اشلاساك بو اقتصاد قاعده سینه مخالفدر.

اوشانداق کوچ ایله تابقان نرسه لرمزنی اورنسز صرف ایتساك یاکه اورنینه اولساده آرتوق صرف ایتساك بوده اقتصاد قاعده سینه مخالفدر. طوغریسی بو قاعده لرنی حفظ ایتمك وآڭا کوره حرکت ایتمك نقطهٔ شرعدن قاراغانده فرضدر؛ زیره تضییع وقت هم اصراف شرعا حرامدر. اما اقتصاد نقطهٔ نظرندن قاراغانده بو قاعده لرگه مخالفت الوغ جنایتدر؛ زیره عامه نڭ صرك درجه ده فقیر اتمکینه سبب اولاچقدر؛ بوناڭ ده آخیری انقراضدر.

بر کشیگه کوبمی خدمت ایتمك لازمدر؟

روسیه ده مجموعسی یکرمی ملیون مسلمان واردیلر. بونلرنڭ اون میلیونی نفقه دن عاجز اولان ضعف ونازك قز خاتون طائفه سیدر. قالغان اون ملیوندن تقریبا اوچ ملیونی اون بش یاشدن توبان اولان یعنی کسب چیکنه یتمگان صبیلردر. وایکی ملیونی ایللی دن یوقاری اولان، یعنی کسب چیکندن اوزغان قارتلردر.

قالغان بش ملیوندن بر ملیونی اوز اشلرندن باشقه غه آرتماغان شاکردلر، صالداتلر، امامل‍ر، معلملر وعموما عامه خدمتنده اولوب کسبکه وقت تابا آلماغان کشیلردر وبارتی ملیونی صوقرلر، آقصاقلر، چولاقلر، صرخاولر وعموما کسبدن عاجز اولغان کشیلردر.

بو تقدیرده یکرمی ملیون مسلماندن کامل اشکه یاراقلی اولغانی مجموعسی اوچ ملیون یارمدر. بونلر ایسه اون بش یاشدن باشلاب ایللی یاشکه قدر اولغان سلامت ایرلردر. بونلرغه هر کون یکرمی ملیون مسلماننڭ نفقه سنی حاضر ایدوب طورمق لازمدر، یعنی هر بر کشی اوزی ایله آلتی کشینڭ حاجت نرسه لرینی تابمق تیوشدر. یوقسه یکرمی ملیوننڭ بر قسمی آچ ویالانغاچ قالاچقدر.

اگر هر نفوس باشینه یلغه ایللی روبله مصارف طوتلسه اوشبو سلامت ایرلردن هر برسی یلغه اوچیوز روبله، کونکه سکسان تیندن کم خدمت ایتمك جائز دگلدر.

بو حسابقه قاراغانده هر سلامت ایرنڭ قولینه قاراب طورغان بش محتاج واردر. اگر بر سلامت ایر یالقاولق ایدوب تیك یاتسه، یاکه تلانچیلك بولینه کروب اوزیده کشی قولینه قاراب قالسه مذکور بش محتاج هر قایوسی آچ و

بالانغاچ قالاچقدر . ایشته افندیمز علیـه السلامنڭ: « جناب تعالی تیك یاتقان سلامت کشیگه آچیغلانه در » دیگان سوزینڭ معنی‌سی بو وقتده ظاهر اولادر .

دخی بو حسابقه قاراغانده کونلکچینڭ خدمت حقی سکسان تین‌دن کیم بولماسقه تیوشدر؛ لکن کونگه سکسان تین تابقان کشی اوزی ایچون یاری ۱۳ تین راسخود ایدوب قالغان ۶۷ تین نی عائله‌سی یا که اقرباسی آراسنده اولان بش جاننڭ نفقه‌سی وحاجت اصلیه‌سی دیوب بلمك تیوش اولادر .

بو ملتنڭ یالقی اوشبو علامت ایولرینڭ هنر چناکی ، اوکنانلقی ومعاوماتلی لقی ایله متناسب اولادر ؛ شونڭ ایچون بونلرنڭ حاللرینه بیك دقت ایتارگه تیوشدر .

سبیریانڭ اقتصادی احوالی

بو کون سبیریا تعمیر ایدلمکده‌در . یعنی ، آنڭ بوش یرلرینه ایچکی روسیه دن خلق کوچرلمکده و زراعتدن محروم یاتقان یرلرینی زراعتکه ویـرلمکده در . شونڭ ایچون سبیریاغه دقت ایله قارامق لازمدر .

عادتده تعمیر ایدلگان یرلر نڭ احوال اقتصادیه‌سی کوتاریلوب تجارت و صناعت ایچون یخشی یوللر آچیلادر ، سبیریانڭ حاضرگی حالده بویله در؛ مهاجرلرنڭ کوبلکی ایله سبیریا ممتازدر . بونلر آراسنده هر تورلی سوداگیرلرگه وهر تورلی صناعتچیلرگه اش واردر . آنڭ ایچون بر یرگه یاڭا کوچوب کیلوب اولتورغان خلق هرنرسه‌سنی یاڭادن حاضرلرگه مجبوردر ؛ بونلرنی البته سوداگیرلردن آلادر وهنرچیلردن اشلاته در . لکن نیندای سوداگرلردن ؟

سبیریاده خارج دن کلگان کشیلـر کوبرەك سودا ایته‌لر . زراعت قوراللرینی واوی جهازلرینی سبیریاغه کوبرەك انگلیزلر وآمریقالولر صاتالر .

بو کون سبیریانڭ تجـارتی ایچون یالکز تیمر یولی یتشمیدر ، یلغه یوللرینی یخشیرتوب ترتیبکه قویمق لازمدر . صومالی کشیلر ایچون بونده هم کوب اش تابیلاچق ، لکن بوڭاده هر کشیدن الك اجنبیلر کوز طوتالر .

سبیریاده ماي اشلمك بیك معروفدر مهاجرلر کیلو برلن بر نیچه صغـر آلوب بوش وقتلرینی ماي یاصامق ایله اوتکارالر ، سبیریاده ماینی دانیا اصولی ایله اشلیلر ، یعنی بر نیچه قریه خلقی برگه قوشیلوب اتفاق ایله بر شرکت یاصایلر ، اورتالقده بر ماي زاوودی آچوب آنده ماي، صیرکبی واوتملی نرسه‌لرنی یاصاب تورالر . هـر قریـه نـڭ خلقی شول زاوودلارغه سوت صـاتوب یخشی فائده‌لنه در . بـو زاودلرده اشلانگان مایلرنی آلوب آوروپاغه اوزاطوب‌طورمق ایچون بریتانیه ، دانیا و

گیرمانیا فیرمالرندن وکیللر واردر .

سبریاده مای اشلامك باری اوچ بش یللر چاماسنده باشلانمشدر . باشده طابول گوبرناسنده قورغان اویزنده ، صوڭره طابول گوبرناسینڭ باشقه اویزدلرنده، صوڭره تومسکی ده اڭ آخرده ۱۸۹۸ سنه ده آقمولا اوبلستنده مای زاودلری آچلمش هم تارالمشدر .

۱۸۹۴ نچی یلده مای زاوذلری سبریاده باری ایکی دانه ایدی ، ۱۹۰۲ نچی یلده‌ایسه، یعنی اون‌یل ایچنده‌ایکی‌مڭ اوچ یوز اون دانه اولمشدر . ۱۹۰۶ نچی یلده سبریادن تیمر یول ایله ۲،۹۷۳،۰۰۰ پود مای ییرلمشدر . مایننڭ اورتا بهاسی پودغه ۱۲ صوم اولمشدر . دیمك سبریا خلقی یالگز مایدن یلغه اوطوز ملیون صوم دن آرتوق آقچه آلادر . اقتصادی جهتندن قارالغانده سبریا ایچون مایننڭ اهمیتی آلتون معدنلرینڭ اهمیتندن آرتمشدر.

مای کوبراك بارناول اطرافندن، صوڭره اومسکی دن، اڭ آخرده قورغان وآلطای اطرافلرندن یباریلادر. سبریا خاتونلری بو زاودلرغه سوتنڭ چیلا کینی قرق وایللی تین دن دائما صاتوب طورالر . شونڭ ایچون آنلرنڭ قوللرنده هر تورلی حاجتلری ایچون آقچه‌لری بولوب طورادر.

سبریادن آوروپاغه مای اوزاتور ایچون مخصوص تیز یوروچان پویزدلر واردر هم قاینسق، پترایاولسکی، اومسکی وقورغان کبی یرلرده مای صاقلار ایچون یاصالمش نه‌وریلر (پوغرابلر) وصالقون‌اوتار هم واگونلر واردر. بونلردن هر طرف خلقی عبرت آلمق ممکندر.

صوڭره سبریاتیری اورنسیدر. آنده حیوانلر بیك کوب ذبح ایدیلادر. شولای اولسه‌ده آنده کون زاودلری وایتوك فابریقلری یوقدر. تلاگان کشیلر ایچون بوگاده اورن واردر. یوللر یخشیلانسه سبریانڭ اوگزلری آوروپاغه کوب کیته‌چکدر. بو صوڭ یللرده سبریاغه فروکته نرسه‌لر یبه یخشی کیته باشلادی. سبریانڭ قطای، ترکستان وتبت ایله‌ده یخشی تجارتی وادر.

یانده وایچنده طوروب سبریادن بزلر فائده لنه آلورمزمی؟ معلوم دگل. لکن آوروپالولر سبریانی کوبدن قاراب کیتکانلر. آنده نیندای اشلر آچورغه ممکن اولدقینی قایتوب وطنداشلر بنه غزته‌لر آرقلی معلوم ایده لر. آوروپالولرده تجارتنڭ ترقی ایتمکی بو کبی اجتهادلری آرقاسنده در.

تجارت

رضالق ایله مالنی قولدن قولغه آوشدرمق تجارتدر. تجارتنك ترقیسی هر یرده بازار حقلرینك تیگزلکینه بارد مچیدر. زیره سوداگرلر ممکن قدر آرزان آلوب، ممکن قدر قیمت صاتارغه اجتهاد ایده‌لر؛ شونك ایچون آنلر تاوارنی ایك آرزان یرندن باروب آلوب ایك قیمت یرینه کلتوره‌لر؛ بو ایسه عامه ایچون پك فائده‌لی بر خدمتدر.

تاوارنك آرزان یری حاجت قدردن آرتق اشلنگان یریدر. قیمت یری حاجت قدر اشلانمگان یریدر. سوداگرلرنك سوداسی تاوارلرنی حاجت دگل یرلردن حاجت یرلرینه کوچرمکدن عبارتدر. بو ایسه برنچی یرده بهانك کوتارلمکینه وایکنچی یرده بر آز توشماکینه وبو طریق ایله بازارلرنك تیگزلنمکینه سببدر. ایشته خلق ایچون تجارتدن امید ایدلگان فائده ده بودر.

اگر تجارة اولماسه ایدی یا که بیك ضعیف حالده اولسه ایدی بعض یرلرده تاوارنك آرتوغینی قایده قویارغه بلمازلر ایدی؛ ضرر ایتوب اولسه‌ده پك آرزان بهاغه ویرمك لازم کلور ایدی؛ اما بعض یرلرده تاوارغه اولان احتیاج ادا قلنمایچه قالور، یاکه پك آز قدرینی ادا قیلنوب اولسه اوله قیمت بها تولامك ایله گنه ممکن اولور ایدی.

ایشته سوداگرلرنك عامه‌گه اوشبو طریقه اولان خدمتلری ایچوندرکه: افندیمز علیه السلام « راستلق ایله سودا ایتکوچیلر بر ره کرام ایله برگه اولورلر » دیه بیورمشدر. تجارتنك بو قسمی بیع جالب دیه آتالادر.

تجارتنك ایکنچی قسمی احتکاردر. احتکارچیلر مالنی بر بازاردن آلوب ایکنچیسینه کوچرمازلار؛ بلکه شولوق بازارده آلوب، شولوق بازارده ممکن قدر کوتارنکی بها ایله صاتارلر. اقتصاد علماسی احتکار توغروسنده ایکی صنفدر. برنچی صنف آنی عامه ایچون فائده سز بلکه ضررلی ناپادر. زیرا قصدا مالنك بهاسینی کوتارمك گه سببدر. ایکنچی صنف ایسه آنی: بیع جالب حکمنده‌در. آنك نتیجه‌سینی ویرمکده‌در، یعنی بازار حقلرینك تیگزلنمکینه سببدر، دیورلر.

بو مسئله حال، زمان ومکاننك اقتضاسینه قاراب حل ایدلمك تیوشلیدر. احتکارچی اگر مالنی آرتوق ایکان وقتنده

بعنی عرض ضرورتدن آرتق ایکان وقتده آلوب قالسه بو اشی ایله اول بهانگ آرتق توشما کندن مانع اوله‌در. اگر اول مالنی بازارده ضرورت قوتلی وقتده کتوروب چقارسه بهانگ آرتق کوتارلما کندن دخی مانع اولادر. بو تقدیرده احتکار چی بر بازارده بهانگ ممکن قدر تیگز تورمافینه خدمت ایده در. بونلر حقنده البته ایکنچی صنف علمانگ دیدیکی حقدر.

لکن غالبا احتکارچیلر مالنی یتشمگان وقتنده یعنی بازارده ضرورت قوتلی ایکان وقتده آلالر وآنلر اوز قوللرینه ممکن قدر کوب زاپاص حاضرلاب بازارغه خوجه اولالر ـ بازارنی اوز قوللرنده طوتالر. نرسه‌نگ بهاسینی اوزلری تلاگا نچه قویوب بهانی عادتدن آرتق کوتارا لر. بویله ماده‌لرده‌بیع احتکار عامه ایچون ضررغه باشقه هیچ نرسه ویرمیدر.

صوگره احتکار کوبره‌ك وقت حاجت اصلیه ایله یعنی بغدای، مای، پچان کبی نرسه‌لر ایله تجارتده اولادر. بو کبی شیلرده احتکار عامه ایچون صوك درجه‌ده ضررلیدر؛ شونگ ایچون آدم وحیوانات آزقلری ایله تجارتده احتکار ایتمکنی شرع شریف حرام ایتمشدر. «بر طعامنی قرق کون احتکار ایتکان کشی الله تعالی دن بیزگان کشیدر. الله تعالی ده اول کشیدن بیزار» مآلنده اولان حدیث شریفنی علماء فقه احتکارنگ حرمتینه دلیل اوروننده روایت ایده‌لر.

احتکارچی بیك اوسنا اولوب بازارلرنگ استقبالندن بخشی خبردار اولماسه اوز ینگه کوب ضررلرغه اوچرامافی احتمالدر.

تجارت بین الملل

هیچ بر حکومتده اوز ایچنده اوز خلقینگ حاجتلرینه یتارلك قدر نرسه‌لر حاضرلامك ممکن دگلدر. زیرا یرینگ منبتلکی ته‌ز یرده بر تیگز توگلدر. شونگ ایچون هر طرف اوز یرینگ یرینه وهواسینه موافق نرسه‌لرنی یتشدره در. مثلا: چای هم مامق آوروپای روسیده اوسمیدر. بو ایسه قانون طبیعت مقتضی سیدر.

بناء علیه هر حکومت اوز یرنده یتشمگان یا که اوز یرنده اشلنمگان نرسه‌لرنی بشقه‌لردن آلورغه مجبوردر. بو جهتدن ملتلر اوز قوللرنده اولان آرتوق نرسه لرینی بر برلری ایله آلوشمق اوزره یعنی خارجی تجارتکه محتاجدرلر. دائما خارجی تجارت داخلی تجارتنگ تتمه‌سی حساب ایدیله در.

هر طرفده خارجی تجارتنگ اهمیتنی ومقدارینی بلمك ایچون ایکی نرسه‌نی کوزدن کچورمك لازمدر. بری خارجگه نرسه چقاره‌ق؛ ایکنچی عبارة ایله ایتکانده حکومت ایچنده وملت قولنده اشلنمش نرسه‌لرنی چیت طرف کشیلرینه اوزاتمق. بونی روسیه‌لولر «ۋیووز» دیب تعبیر ایده‌لر. ایکنچیسی خارجدن نرسه کتورمك یعنی حکومت ایچون وملت ایچون ضرور نرسه‌لرنی چیتدن کلتورمك بونی «ۋووز» دیب تعبیر ایده‌لر.

ڤیووز داخلده یعنی مملکتده جیو لوب یاتقان نرسه‌لرنی دائما اوتکاروب طوررغه یول آچادر. شونك ایچون حکومت وملت کشیلرینه اشلرگه ممکن بولرده نرسه‌نی دائما اشلاب طوررغه روح ویره‌در.

ڤووز ایسه حکومت وملت کشیلرینه اوز وطنلرنده اشلامك ممکن اولماغان یا که بیك نچار روشده اشلنگان نرسه‌لرنی چیتدن آلوب قولغه توشررگه یول آچادر. اوشبو طریقه خارجی تجارت بازارنی کیڭایته‌در هم آرزانایتادر. بو جهتدن صناعتچیلرگه هم استعمالچیلرگه فائده ایته‌در.

بو بریله تجارت ایتکان ایکی ملتنك تجارتلری غالیبا تیگز اولمایدر. خارجی تجارتنك فائده او اولمقی تجارت بابنده طوتقان یولنك یخشیلقینه قاراب اولادر. عادتده خارجی تجارتنی «آقتیونی» و «پاسسیونی» اسمی ایله ایکی‌گه تقسیم ایده‌لر. اگر سوداگیرلر اوز نرسه لرینی صاتوق هم چیت نرسه‌لرنی آلوق ایچون حارجکه اوزلری وارسه‌لر هم نرسه‌لرینی اوزکا_ایلری واوز یوللری ایله ایلتسه‌لر بو ماده‌ده آنلرنك تجارتلری آقتیونی آتالادر. اگر سوداگیرلر اوز اویلرنده اولتورغانلری حالده چیت کشیلرگه نرسه‌لرینی صاتوب آنلردن اجنبی تاوارلرینی آلسالار، بو تجارت پاسسیونی آتالادر.

پاسسیونی تجارت ایچون رئس مال زور کیرا کمیدر هم ضرر ایتماك خوفی‌ده آز اولادر؛ لکن اول هیچ وقت آقتیونی تجارت کبی فائده ویرمیدر. عموما پاسسیونی تجارت ایلوچیلر کوب نرسه یوغالتالار. برنچی: اجنبیلرگه یعنی چیت کشیلرگه کاراب حقی تولیلر. ایکنچیلی: مالغه قیمة بهاتولیلر؛ اما اوزینکنی آرزان صاتالار. اوچونچیلی: اوز نرسه لرینی تلاگان وقتلرنده اوتکاروب طورا آلمیلر. آلوچیلر کیلگاننی کوتوب یاتالار. شونك ایچون بر ملتنك ایکنچی بر ملة ایله تجارتده کوب فائده ایتمکی آنك اجتهادی وبین الملل تجارتده آقتیونی اولارق اشتراکی ایله مشروطدر.

روسیه و ترکیه تجارتی

روسیه ایله ترکیه آراسنده یوللرنك یخشیلقی وآرزانلقی ایکی آراده تجارتنك قوتلو اولمقینه خادمدر. ترکیه‌نك اجنبی مالللرینه هر وقت آچق اولغان بازارلری دوارتس، یانیه، سلانیك، اسکوب، آلیب، ازمیرن، طربزون در. بو بازارلرده الڭ اوتملی تاوارلر مانوفاتورا یعنی خلوپچاتو - بومازنی هم یون تاوارلر، تیمور، استال و کبروسین در. بونلرغه باشقه

دخی ترکیه گه اون وشکر کیتـه در .
ترکیه بازارلری خارج دن هر یل یکر
می ملیون روبل‌لك مانوفاقتورا آلادر ؛
لکن روسیه دن دگل ، بلکه آنگلیـه ،
آمریقا ، ایتالیا، آفستریا - وینگریا و
گیرمانیا دن آلادر .

الك زمانلرده ترکیه گه اون وشکر
روسیه دن - آدیس دن چقمقده ایدی ؛
لکن آفستریالیلر شکرنی ترکلر یاراتقان
روشده یاصاب روسیه سـوداسنی اوز
قوللرینه آلدیلر. اوشانداق آمریقالولر
اون کلیمالرینی ترکیه خلقینـه موافق
روشده یاصاغانلری ایچون اون بازار
لرنده روسیه گه غلبه ایتدیلر . دیمك ،
طاوارنی حاضرلگانده استعمالچیلـرنك
طبیعتلری رعایه ایدیلورگه و مالـنی
کشیسینه کوره حاضرلرگه تیوش ایکان .

روسیه ایسه طاوارنی حاضرلاگانده
استعمالچیلرنك طبیعتلرینی ملاحظه ایتما
یدر ؛ بواش البته تصحیحی لازم اولان
خطادر .

ترکیه ایله تجارت ایتمك روسیه
مسلمانلرینه آنساتدر . زیره هر ایکی
طائفه‌نك لسانلری ، عادتلری بر برینه
یقیندر . لکن شول قدرسی تأسفدرکه ،
مسلمانلر قولنده روسیه ده مانوفاقتورا
فابریقلری ، تیمر زاودلری، اون تگرما
نلری یوقدر ، .بلمم نه ایچون یوقدر ؟

تیری بازارلری

آوغوست آخیرلرنده ایچکی بازارلرده
تیری بهالری توشکان ایدی . بونك
سببی اوتکان یل استیب طرفلرنده آچاق
اولغانغه کوره تیری کوب چقمش وکوب
تیری آلنمش ایدی. قولده مال کوب
اولوب طورغانده بهالرنك توشمکی طبیعی
در. روسیه طاوارلری کوبرك آمریقاغه
کیته در . آمریقاده بو یللر حیوان صویمق
کرچه آز ایسه ده آنده بر ایکی یلدن
بیرلی آفستریا و مانغولیه ترسه‌لری کیته
باشلادی .

شولای اولسه ده اول وقت خارجده
آنتوربین، آمستردام، بیرلین بازارلرنده
بها کوتارنکی ایدی. فرانسوز بازارلرنده
دخی کوتـارلمك علامتلری وار ایدی .
سنتابر باشلارنده ایسه بزم ایچکی بازار
لرده دخی بها کوتارلورکه باشلادی. بونك
سببی شولدرکـه: روسیه ده وآمریقاده
غامبورغ ، کاور و آنتوربین اصقلادلرنده
زاپاص بتمشدر. صوکره بو یل استیب ده
مال آز صویلاچقدر؛ زیره بـر جهتدن
صحرا مالی کیمی بارادر وایکنچی جهتدن
بویـل پچان بخشی اولغانغه کوره مالنی
صویارغه آشقمایه چقلردر. صوکره صغر
لرده چوما اولغان ایچون کوب یرلرگه
کارانتینلر قویلمقده در؛ بـو ایسه البته
بازارلرغه تیرینك کوب چقمقدن مانع در.
زورراق اصقلادلرده وکون زاودلرنده

زاپاص کوندن‌کون آزایادر؛ شول‌سببدن تیری گه احتیاج پك قوتلو اولاچقدر .

بو‌یل ایگون بخشی اولوب بهاسی قیمت بولغانغه کوره آیاق کیوملری بیك اوتاچقدر. شونك ایچون ژاتکه ونیژغارود هنرچیلری تیربنی بیك کرا کسنه لر. کون طاواری بخشی کیته در. خصوصا اولتانلق بیك اوتادر؛ شونك ایچون مسکاو زاودلری اولتاننك پودینه بر صوم آرتدرمق بولالر. اصقلادلر وزاودلر مکارجه ده دخی کوب مال آلا آلمادیلر، شونك ایچون تیری بهاسی بخشی کوتارلمك احتمالی واردر.

عموماسوداگیرلر اوز سودالرینك نه ایچون کوتاربلوب نه ایچون توشکانلکندن خبردار اولمقلری لازمدر.

فرغانه

ترکستان طرفینك تجارتی کوندن کون قوتلنمکده در؛ فرغانه اوباستنده اویزدلر دگل حتی اواق استانسه لرده اهمیتلیدرلر. حجند ایله اندیجان آراسنده اولان استانسه لرنك تجارتلری ملیونلر ایله حساب ایدیله در. تجارتنك قوتلنمککی ایله تجارت ایچون لازم اولان تأسیسات اوزرینه احتیاج قوتلنمکده در. شونك ایچون مامق سوداگیرلری اساکی استانسه‌سنده قازناچیستوا آچلمقنی طلب ایده‌لر. بو استانسه ده یلغه توقز ملیون پارملق مامق آلنه ایمش. لکن مامق آلوچی ومامق آرچوچی فبرمالرشونلردر: مسکوسکی تارگاوا پرومیشلننی تاواریشستوا براتیا شلوسیلبورغ، آقسیونیرنی اوبشستوا خلوپف براتیا کرافت، پاتیلاخف وغیرلردر. عجبا ترکستاننك اورتاسنده اولغان بو برلرده اش قلغوچی فیرمالر آراسنده نه ایچون بر دانه اولسون تاتار اوغلی کورنمایدر؟

بو فیرمالر دهقانلرغه وبعض اواق سوداگیرلرگه آلدن آقچه لر بیروب زاداتکه‌لاب قوپالر ایمش. بعض فیرمالر هر یل آلدن یوز مك صومدن آرتوق زاداتکه آقچه‌سی طاراتوب اوسه‌چکما مقلرغه خواجه اولوب قوبالر ایمش. بوده بر اوستالقدر.

بخارا

بو‌یل بخاراده مجموعسی ۱٬۹۲۸٬۰۰۰ عدد قاراکول جیبولمشدر. اوتکان‌یلغه قاراغانده ۸۴۵٬۵۰۰ عدد آرتوقدر. اورته بهاسی یدی‌صوم‌ایللی تیبندر، یعنی اوتکان یلدن بر صوم ایللی تین آرزان در؛ لکن قاراکولنك زورلقی ویخشیلقی

اوتکان یلدن کوب درجه کمدر .

الك زمانلرده بخارا بایلری بازارغه خوجه ایدیلر - قاراکول بهاسینی اوزلری تعیین ایده ایدیلر ؛ فقط بوصونك یللرده آوروپالولر بایلرنی واسطه ایتمایئچه اوزلری طوغری قشلاقلرغه واروب برنچی قولدن آلورغه باشلاغانلر ایدی ، بو اش طبیعی بایلرغه یمان تأثیر ایتمشدر .

بوکون ایسه بخارا حکومتی اوروپالولرغه قاراکولنی طوغریدن طوغری صاتمازغه فرمان چقارمش ایمش . اگر درست اولسه بخارا بایلری یاکادن بازارغه خواجه اولاچقلر در . لکن بارازلرنك استقبالینی بلوب اش قیلمقلری لازمدر .

شرکت وقومپانیه‌لر

فرغانه اوبلستنده توپه‌موین ، جیل بولاق نام یرلردن باقر ، جیز وغیر قدرلی معدنلر چقارمق ایچون مخصوص بر آقسیونیرنی قامپانیا تشکیل ایدلمشدر . سرمایه‌لری دورت یوز ایللی بك روبله‌در . آقسیه لری یوزار صوملقدر . قامپانیانی تأسیس ایدوچی اینژینیر بالاشکوفدر .

حاجی طرخانده ایدل غزته‌سینی چقارمق وعموما مطبعه اشلری ایله شغللانمك ایچون آ . عمرف طرفندن بر طارغاوی دوم تأسیس ایدلمشدر . سرمایه‌لری اون مك روبله‌در ، پایلری یکرمی بش روبله‌لکدر ، شرطلرینی قبول ایتکان هر کم پایغه کرمك ممکن ایمش .

قوبان اوبلستی آرماور قریه‌سنده بوچکا یاصامق ایچون بر آقسیونیرنی اوبشستوا تأسیس ایدلمش ایسه‌ده آقسیونیرلرینك خرستیاندن اولمقینی شرط ایتمشلر .

اداره : — بواورنده ایشتولمش آقسیونیرنی قامپانیا ، طارغاوی دوم ، آقسیونیرنی اوبشستوا ، آقسیه وآقسیونیرلر نه‌دن عبارت اولدیقی ، نچوك تشکیل ایدلگان قاعده‌لری وآرالرنده اولان فرقلر اوزینك مناسب اورنی ایله اقتصاد صحیفه‌سنده بیان ایدیلورلر .

صناعت

اقتصـاد فصلنده بیان ایدلمش ایدی‌که: هر بر سلامت ایر آلطی کشی ایچون کسب ایتمك تیوشـلیدر، دیو. بو البته تیوشلیدر. سلامت‌ایرلر ملتنڭ خادملریدر. صنـاعت‌ایڭ باشلاب بونلر ایچون لازمدر. لـکن باشـقه‌لرده: بز کسبدن عاجزلرمز، دیو قاراب طورمق جائز دگلدر. هر کم اوز قولندن واوز کوچندن کلـگاننی اشـلاب بونلرغه یاردمچی وبولشچی اولمق وبونلرنی آیامق تیوشلیدر.

عادتده بزم‌خاتون، قزلر وقتلرینی بیك تعطیل ایله اوتکاره‌لر؛ کوب وقت ایرلری طابقان یارم یارطی ماللرنی اورنلی، اورنسز صرف ایدوب، مالغه اوزلری خواجه اولوب کیف وصفـا ایله مشغول‌اولغانلری آز دگلدر. بوش‌اقتصاد نقطهٔ نظرندن باقالدقن معقول اش‌دگلدر.

درست خاتونلرنڭ نفقه‌لری ایرلری اوستنده‌در. هربر ایراوز خاتونی واوز بالالری ایچون کسب ایتمك ایله مکلفدر. لـکن ایولرینڭ اقباللری‌بیك آلغه وارمغان چاقلرده آنلرنی آیامق وآنلرغه یاردمچی اولمق‌خاتون قزلرغه، انسـانیتلری جهتندن، لازم‌شدر.

اگر خـاتون قزلر یوبولامك، چلتر به‌یلامك واوبوق به‌یلامك‌کبی اوی ایچنده اشلانه طورغان هنرلرنی اوگره‌نسه‌لر وآنگ ایله مشغول اولسه‌لر ایدی، برجهتدن وقتلرینی ضایع‌اولمقدن صاقلارلار وایکنچی جهتدن، آزاولسه‌ده، اوز اشلرینی اوزلری تماملامش واوز حاجتلری ایچون، آز اولسه ده، پاره قازانمش اولورلر ایدی. یوگا اوچونچی اولارق قول کوچلری‌ایله‌طابلمش پاره‌نڭ قدرینی بلورلر وآنی اسرافدن صاقلا نورلر ایدی. بوکون تگو تکمك،اوبوق بیلامك وچیگو چیکمك ایچون مخصوص یاصالمش ماشینالـر واردر. بونلـر ایله هـر کـم بیك آز وقتـده بیك کوب نرسه‌لر اشلاب چغارمق ممکندر. ماشینا به‌یلاگان‌اوبوقلرنی صاتوب آلمق ایچون مخصوص فبرمالر واردر. قاعده ایله به‌یلانکان‌اوبوقلرنی بونلر هر وقت آلوب طورالار.

خاتون قزلر ایچون هنر زیاده سیله کرکدر. استاتستیقه‌نڭ کورسندکبنه بناءً کوب یرلرده ایرلر کوبره‌ك وفات ایده‌لر. خصوصا یورت باشی اولغان کشیلر وفات ایدوب کوب بالالرنی یتیم

قالدر الر. بونلرنڭ خاتونلری، بعض بر سببلر ایچون، طول کوینچه یالگز یشـارغه مجبور اولالر. شول وقتلرده بونلرغه اوز قول کوچلری ایله طوینورغه حاجت توشادر. بوندی کونلرنی «قارا کون» دیب آتالادر. قارا کونلرده خاتون، قزایچون هنرنڭ کوب یاردمی اولەچقدر. شونڭ ایچون ایرو وخاتون، بارچەسی، اوزینه موافق صناعتلرگه اهمیت ویرمك لازمدر.

سبریاده صناعت

بو کون سبریا ایلڭ صناعتکه محتاج اولان طرفدر. شولای اولسـه ده اول طرفده یتە چك قدر هنرچیلر یو قدر، «.وسسکی اصلوا» غزته سی بواشده پیر یسیلینچسکی اوپراؤلینیەنی عیبلی تابادر: «سبریاغەهنرچی طائفەنی کوچررگەکرك ایدی، بونڭ ایچون ایسه فقط روس قریه لرینه: «سبریاغه بارغان هنرچیلر هنر لرینه اورن تاباچقلردر» دیه بر کره اعلان ایتمك کافی ایدی» دیەدر.

طوغریدر. مهاجرلرغه اویلر بناء ایتمك وحاجت نرسەلرنی اشلامك ایچون هنرچیلرگه احتیاج بیك زوردر. شـونڭ ایچون بو طرفلرده اش بهاسـی بیك کوتارنکیدر. لکن سبریاده هر بر هنر ایچون اورن تابمق کوب اجتهادلرگه باغلودر، زیره سـبریاده هنرچیلرنڭ یوقلغندن واش بهاسینڭ کوتارنکیلگندن مسـکو ، لودزا ، ۋارشاوا وبعضا یکاتیرنبورغ هم پیرمه بایلری فائدەلنه لر . بونلر سبریا ایچون حاجت نرسه لرنڭ هر تورلیسنی مذکور شهرلردن حاضرلاب یبـروب طورالر. تگلگان کیوم، تگلگان آیاق کیوملری وحاضر میبللر، الحاصل هرتورلی اشلنگان نرسه لر، سبریاغه کون صایون کیلوب طورا در ، هم آرزان بها ایله صاتیلەدر . بو بایلر سبریا ایچون نرسەلرینه مخصوص بها تعیین ایدەلر . کوب وقت تگولگان کیوملرنی سبریاده، مسکوگه قاراغانده، آرزانراق آلمـق ممکن اولادر . فابریقانتلر وآبتاوای صاتوچیلر بو اشلری ایله سبریاغه صناعتچیلرنڭ ایلاشمکندن واورناشمقندن مانع اولوب سبریا بازارلرینی اوز قوللرنده طوتالار (اوستالق دگلمی ؟)

بناء علیه سبریـا هنرچیلرینه هر شیدن الك بونلر ایله کوراشمك لازم کلەچکدر. سبریاغه واروچی هنرچیلـر بونی خاطرلرنده طوتمق لازمدر.

ترکیەده صناعت

کوبدن دگل کیماح اطرافلرنده بر کومری اوچاقلری کشف ایدلمش ایدی.

بو کون ایسه شول معدننی اشلامك ایچون عقدلر یاصالمقده در . بر کومری طابولمق عثمانلی حکومتینك اقتصادی جهتدن ترقی ایتمکینه کوب خدمت ایده‌چکدر . زیره عثمانیه‌ده صناعتنك آرتده قالمقینه باش سبب کومر یوقلغی ایدی . خارجدن کومر کلتورمك کوب راصخودلی اش اولدیغی ایچون کوب معدنلر اشلانماینچه قالغانلر ایدی ، شونك ایچون ترکیه حکومتی تیمر معدنلرینه ایك بای بر حکومت اولدیقی حالده آنلردن فائده‌لنه آلماینچه اشلانگان تیمرلرنی چیندن آلورغه مجبور ایدی . هر بل خارجدن قریه معیشتی ایچون لازم ماشینه‌لرنی کتورگه کوب راصخودلر صرف ایدلمکده ایدی . لکن بو ماشینالر ، خصوصا تیمر صابانلر ترکیه یرینه .وآنلر اوگزینه موافق روشده اشلامگان اولدقلری ایچون آنلر برابرینه ویرلمش پاره‌لر تمامیله اسراف حکمنده ایدی .

صوڭره بعض بر واتلمش وبوزلمش طوپلرنی وقوراللری بنه‌چك قدر تیمر تابلمدیقی ایچون وقتنده توزاتمك ممکن اولمایدر ایدی . بناءً علیه آنلرنی تیمرگه طوراب اسراف ایدلمکده ایدی .

شمدی بر کومرلری چقارلسه وتیمر معدنلری اشلانسه اشلر باشقاراچقدر ، هر تورلی حاجت نرسه‌لر ترکیه نك اوزنده اشلانه‌چکدر وقورالرده وقتنده توزاله‌چکدر .

آنا طولی‌ده کومر وتیمور معدنلری کوبدر . لکن یوللر ناچار اولدقدن بونلرنی چقاروب حاجت برگه ییرومك ممکن دگل ایدی . شونك ایچون بو معدنلر بو کونه قدر معطل یاتدیلر . شمدی ایسه کومر ایله تیمر یناشه چقغان برلرده تیمر زاودلری قوروب شول برلرنك اورنده تیمر اشلری اشلامك ممکن اولاچقدر . بو تقدیرده تیمرلرنی وکومرلرنی کوچروب یورتمك لازم اولمایه‌چقدر . اگر ترکیه خلقی بوڭا اهمیت ویرسه‌لر اوزلرینه حاجت ماشینالرنی اوزلرنی اشلامك اصولینه اوگره‌نسه‌لر صناعت بابنده بخشی ترقی ایده‌چکلردر . حاجت اصلیه‌لری طوغروسنده چیت‌گه محتاج اولمایه‌چقلردر .

بزده صناعت

بزده صناعتنی ترقی ایتدرمك ایچون یاردمچی سببلر کوبدر . لکن ، شولای اولسه‌ده روسیه مسلمانلرنده صناعت یوق درجه سنده آزدر .

بتون دنیاغه قرغزیه صحراسندن تیری کیته‌در . اما قرغزیه‌ده بر دانه اولسون تیری وکون زاودی یوقدر والحال قرغزیه‌نك اوزی ایچون ایگ کره‌کلی وایگ اوتملی تاوارکون وبلغاریدر .

اگر قرغزیه‌نك اوزنده كون زاودلری اولسه‌ایدی، تیرپلرینی چیتکه بیاروب اشلاتوب قایتارمقغه ـ یوقفه یول راصخودی طوتارغه وفرسه‌نی معنی‌سز قیمتلاندرورگه حاجت‌ده توشماس ایدی.
قرغز وقازاق قردشلرمز، لا اقل، اوز حاجتلاری ایچون کون وباغار حاضرلرلك قاری کون یاصامق اصولینی اوگرەنسه لر بخشی اولور ایدی. صوڭره قرغزیه‌دن اوکفابلی استانسه‌لردن تورلی یوگه، خصوصا آوروپاغه ایت بیارمك ممکن ایکان هیچ برده چیتکه اوزاتورلق روشده ایت توزلی بلکان ویا توزلاتقان کشی یوقدر.
قرغز صحراسنده هرکون هر یورتده بش اون صغر وبعض بایلرده ایللی آلتمش صغر صاولمقن ایکان قرغز صحرالرنن مای وصیر کبی نرسه‌لر یاصار ایچون زاودلر یوقدر والحال قایمق قرغزیه ده چایدن بشقه نرسه گه کیتمیدر. درست، بعض یورطلر اوزلری مای یاصاپ صاتالر؛ لکن یاصاغان مایلرینی اوتکاررگه بخشی بازارلر اولمدقدن آنی ترقی ایتدره آلمیلر. صالقون نوربلر (بوغرابلر) بونلرده یوقدر. بونلرنگ یا کاماشینالردن اصلا خبرلری یوقدر. مایی اوزانغه چدارلق روشده یاصامق اصولی ایسه ایچکی روسیه مسلمانلرینه‌ده معلوم دگلدر.

ایچکی روسیه مسلمانلرنده صناعت بنه ایانچ حالده در. مسلمان قریه لرنن اگر چیتدن بر روس کیلب الاچیق آچماسه بشقه چه اصلا تیمرچی یوقدر. کوب یرلرده مسلمان قریه‌لرینه روسلر بوروب تگوتگه‌لر بالطا اوستاسی یاکه استالار کرك اولغانده مسلمانلر اوستا ازلاب روس قریه لرینه وارالر. بونلر بارچه سی مسلمانلرنك اوزلرنده بو هنرلرنك یوقلغینه دلیلدر والحال بو هنرلر آول خلقی ایچون ایکی کوننك برنن کیره‌ك بولا طورغان هنرلردر.

صوڭره مسلمان یرلرنن کوگرد صولری ونفط کبی نرسه‌لرده یوق دگلدر. لکن آنی چغارمق واشلامك طریقینی بلگان کشیلربز یوقدر. بو کبی یرلر بارچه سی قوشتانلر آرقلی اجنبیلر قولینه کیتوب طورادر. سمارا یاقننده ـ بوغروصلان اویازنده قامشلی نام مسلمان قریه‌سی تماما نفط کولی اوستینه اوطرمشدر. کچن سنه بو کولنی قوشتانلر بر بولی ایکی فیرماگه صاتوب بیارمشلر ایدی.
مسلمانلرده هنرنك هرقایوسینه قابلیت واردر. مسلمانلر روسیه‌ده اڭ قابل واڭ مستعد خلقدر. مسائل ایتماسه‌لر نقصانلرینی بیك تیز طوطرغه موفق اوله‌چقلردر.
والله الموفق.

صناعت درسلری

روسیه‌نک ایکی قلاصلی مکتبلرنك صناعت اشلری اوکرنگان کشیگه رخصت وار ایدی. اوگرانورگه تلاگان کشیلر ایچون حکومت طرفندن معلم اوستا تعیین ایدلمکده هم صناعت قوراللری حاضرلنمکده‌ایدی. بواش اگرچه‌اختیاری اولسه‌ده قریه خلقنده صناعتنی ترقی ایتدرمك ایچون آکا کوب فائده‌سی اولدی.

بو کون روسیه حکومتی ابتدائی مکتبلرنک بارچه‌سینه صناعت درسلری کرتمکنی لازم کوره‌در وبونک ایچون تدبیرلر ایته‌در. اکر بو اش مبالغه چقسه ابتدائی مکتبده اوقوچی روس بالالری بازو واوقو ایله برابر بردرجه صناعتده اوکرانوب چیقه چقدر. بونک معیشت اشلری ایچون الوغ یاردمی اولاچقدر.

بزم اسلام مکتبلرنده دخی بو قاعده رعایه‌ایدلسه تماما شریعت‌قانونی رعایه ایدلمش اولور ایدی. زیره شریعت قانوننچه اون بش یاشکه یتکان ایر بالالرنک نفقه‌لری اوز اوستلرینه فرضدر؛ بناءً علیه اون بش یاشلرینه یتکانده هربر شاکرد برهنرگه‌اوگرانوب آنك ایله اوز معیشتلرینی تأمین‌ایدرلك اولوب چقمقلری لازمدر.

قوملق یرده قویی قازیمق

سمارا گوبرناسنده‌مسلمان تیمرچیلردن بری‌قوملق‌یرگه‌قویی‌قازیمق‌بابنده‌الك یکل بر اصول کشف ایتمشدر. بو اصول کوب یرارده استعمال ایدلمکده ایمش. طریقی بویله‌در.

بر ایکی دویمه قالونلقنده وبر ایکی سارژین اوزونلقنده اولان قانتال ایچون یاصالمقده اولان قوش تیمرنی یعنی کوبشه‌نی آلوب بر باشینه سوماح یعنی اوچلی تیمر کیدره‌لر، کوبشه‌نك توبان باشندن صو کرسون ایچون نیرالی تیشکلر تیشه‌لر بو تیشکلرگه قوم‌وتوپراق تولماسون ایچون آنی ایلاك‌جیزی‌ایله چرنایلر. لکن بو جیزنی صیورلماسون ایچون بر باشینی سومانك آستینه‌کر توب قالدرمق‌تیوشدر.

صوڭره بو کوبشه‌نی اوچلی باشی ایله یرگه قاداب تمام یرگه‌کروب‌بتکانچه‌گه قدر صوبای‌ایله قاغالر؛ کروب بتکاچ صو چقماسه آکا ایکنچیسی واوچنچیسی بالغاب قاغالر، صوڭره صوتامربنه یتکاچ اگر صو اوز آلدینه آتیلوب چقماسه آنی کاچات ایدر ایچون کوکنه ناصوص قویالر. اوشبونك ایله‌قویی تمام‌اولادر. بو طریقه قویینی بر ایکی کونده اشلاب تمام‌ایتمك ممکندر. قوملق یرده بونی قازمق بیك آنساتدر هم بیك آرزان توشه‌در. بورا ایچون آغاچ‌بولماغان‌طرفلرده

مثلا قرغز وباشقرد صحرالرنده هم خوطر معیشتلرنده بوکبی قویلرغه حاجت کوب نوشه‌چکدر. بوقویبی بور اولاب یاصاغان آرتیزان قویلرینه بتونلای باشقه‌در.

کشف واختراع

آفستریا قاپیتانلرندن غروسمان مخصوص آیاق کیومی اختراع ایتمشدر. بوکیوم ایله صو اوستنده یورمک ممکن اولاچقدر. تجربه وقتنده غروسمان خاتونینی کیمه‌گه اوطرتوب دونای صوی آرقیلی تارتوب چقمشدر. غروسماننک آیاق کیومی چانغی روشنده‌در، هم ۵ آرشین اوزونلقنده‌در.

— غامبورغده‌بر جمعیت واردر. بولچیلرنی قسلمش یعنی تضییق ایدلمش هوا واسطه سیله یورتمکنی تجربه‌ایده‌چکلر. بوجمعیت یکرمی دورت چاقرم اوزونلقده‌بر تروبا یاصاتمق فرضنده‌در. بو تروبا بوینچه، تضییق ایدلمش هوا قوتیله کچراک واغونلر حرکت ایده‌چکلر. بو واغونلر اون بر مینوتده یوز اون چاقرم مسافت یوری آلاچقلردر.

استقبال ایچون نه‌لر حاضرلنمکده‌در!

— آمریقا پروفیسورلرندن تیتکین موسیقه‌نک نباتات اوزرینه تأثیری وارلقنی کشف ایتمشدر کوب تجربه‌لر صوکنده معلوم اولمشدرکه، نباتات موسیقه‌تاوشی کلگان طرفغه ایولمکده‌در. وبعض چه‌چکلر، مثلا: میموزا موسیقه تأثیری ایله آچیلماقده‌در. اگر موسیقه نچار اوینالسه یا که قاعده‌سز اوینالسه اول وقت چچکلار قاپلانادر، دیمک یاراتمادقینی آکلانادر.

قریه معیشتی

زراعت

بغدای، آرپا، آرش وتاری کبی اورلقلرنی حبوبات دیه آتالادر. بوکون حبوبات دنیاده کوب خلقنک آشیدر. اوشبو صوکغی فرق یل ایچنده حبوبات استعمالی پک آرتمشدر. ۱۸۸۱ نچی یلده یالگز ایکمک ایله تربیه‌لنگوچی خلق ۴۱۶ ملیون نفوس اولمشدر. ۱۹۰۲ نچی سنه‌ده ایسه بونلرنک عددی ۵۱۷ ملیون نفوس‌که یتمشدر. بو قدر خلقنی طویدرمق ایچون بر یلغه اوچ ملیارد‌ده ایکی

یوز ملیون چیتویرت (هرچیتویرت ۲۵ پوددر) ایگون لازمدر. ایگونچیلر هر یل اوشبو قدر ایگوننی یتشدروب تورمق لازمکه‌در. بوقدر ایگوننی یتشدرمك ایچون نه قدر یر لازم اولدقینی هرکم اوزی بلمك ممکندر.

طبیعی ایگونگه احتیاج آرتقان صایون ایگولمگان یرلر ایگولوب ایگنلك یرلرنك مقداری آرتمقده‌در. لکن ایگونگه صلاحیتلی طرفلر اوزلریده پك محدوددر. وارقدرسی ده یخشی تربیه ایـدلمگانگه کوره وهر یل یا کارتلمغانغه کوره بک بالقمشدر.

مثلا فرانسیه ده منبت یرلر آزدر. آنده زراعت اشلری نه قدر ترقی ایتسه ده اوز ایگونلری اوزلرینه یته‌چك دگلدر. شونك ایچون ایگون ایك یخشی اوگغان یللرده بیله فرانسیه چیتدن کلگان ایگون ایله کوچنمکده‌در. اسپانیاوپرتوغالیاده بیک کوب ایگون صاچلدیقی حالده اهالیسی چیتدن کلگان حبوبات ایله ترکلك ایده‌در. ایتالیا ایله شویتساریه دخی خارجدن کلگان حبوباتدن باشقه ترکلك ایده آلمیدر. بوندن باشقه بلجیقه وهوللاندیه اهالیسی ده ترکلك ایده آلمیدر.

یونانستانغه ایسه روسیه‌دن وترکیه‌دن ایکمك کیتوب طورادر. بعض یللرده ترکیه دخی اوز حبوباتی ایله کفایه‌لنه آلمیدر.

رومانیا هم صربیه حاضرگه چیت حبوباتغه محتاج دگللر. دانیا حکومتی منبت یرلری کوب اولدیقی ایچون چیت ایکمك‌گه آز وقت محتاج اولادر. آنگلیه اوزینك جنوبنده ایگون یخشی یتشدیکی حالده بیله چیتدن کلمش حبوباتغه احتیاجده فرانسیه‌دن کم دگلـدر. اسوۋچ ونوروج دخی چیتدن کلمش ایگونگـه محتاجدر. ایگونگه محتاج مملکتلرنك الڭ برنچیسی گیرمـانیادر. صوڭغی اوتز یل ایچنده گیرمامیاغه چیتـدن کرگان ایگوننك مقداری یدی اولوش آرتمشدر؛ بوکون آنده فرق دورت ملیـون چیتویرت ایگون کیته‌در.

آوروپاده ایگونگه بای مملـکتلر: آفستریا وینگریا ایله روسیه‌در؛ لکن آفستریانك چیت‌که احتیاج وقتی دخـی یقیندر. بو تقدیرده ایگونـگه بـای مملکت آوروپاده یالـگز روسیه قالاچقدر. اگر روسیه زراعت اشلرینی ترقی ایتدرسه تیز وقت بتون آوروپاغه یالـگزی ایکمك صاتاچقدر.

حاضرنده روسیه آوروپاغه هر یل یوز اوتز ملیون چیتویرت چاماسنده ایگون صاتادر. لکن آمریقانك آوروپاغه صاتقان ایگونی روسیه‌گه قاراغانده ایکی اولوش آرتوقدر. هر یل آوروپاغه جمهوریت منفقه‌دن ۱۹۵ ملیـون چیتویرت چاماسنده ایگون وایکمـك قویله‌در. طبیعی آمریقا ملیاردلـری بوندن جیولمشدر. لکن شونی‌ده خاطر

ده طوتمالیدرکه، آمریقاده خلقنك آرتمقی
عادتدن طش درجه‌ده قوتلیدر. شونك
ایچون تیز وقت جمهوریت منفعه‌سنك
ایگونی آمریقانك اوزندن آرتمایه‌چقدر.
عجبا! بو وقت آوروپانك حالی نوجه‌ك
اوله‌چقدر. حاضرنده آوروپاغه آمریقا
دن ۱۹۵ ملیون چیتویوت ایگون کرد
یکی حالده بیله آوروپا خلقی کوبسی
طویمایچه قالادر. اول وقتلرده خلق
آوروپاده آچلقدن اولمازلرمی؟

ایشته اوشبولرنی ملاحظه ایدوب آوروپا
لولرنگ بعضیلری اوتوز یل صوگره
آوروپانك آچ قالاچقینی دعوی ایده‌لر.

لکن بو دعوی بوللی دگلدر. زیرا روسیه
ده بو کونده ایگولمکان منبت یرلر
کوبدر. اگر بونلر، بارچه‌سی ایگولسه
ایکونلکلرنگ مقداری کوب آرتاچقدر.
صوگره بوکون روسیه‌ده زراعت ایشی
ایسکی اصول ایله صوگ درجه‌ده نچار
اشلنمکده‌در. یالقش یرلرنی یاکارتمق
ایچون ایدلمش تدبیرلر یوق درجه‌سنده
در. اگر بش اون یل ایچنده روسیه
خلقی زراعت اشلرینه اهمیت ویروب
ترقی ایتدرسه‌لر و یاکا اصول زراعتنی
قبول ایتسه‌لر اول وقت روسیه بو کون
آلا طورغان محصولاتینك اون مثلینی آلا
چقدر. آوروپاغه صاتار ایچون ایگون
روسیه‌ده دائما بولوب طوراچقدر.

ایشته شونی ملاحظه ایدوب هرکم
زراعت اشینی ترقی ایتدررگه اجتهاد
ایتمك لازمدر.

یرنی یاکارتمق - تسمید

هر تورلی نباتات ایکی جزءدن
مرکبدر. بو جزءلرنك بری اگر اوتده
یاندراسه یانوب یوق اولادر؛ اماایکنچیسی
یانمایینچه دائم قالادر. لساننمزده بونی کول
دیب تسمیه ایدیلادر. نباتاتنك کول قسمی
یردن آلنمش قسمیدر. شونگ ایچونده
اول اوتده یانمایدر. هم اریمایدر. دیمك
نباتات یرنگ بر قسمینی اوزینه آزق
ایدینه ایمش؛ ایشته: یرده نباتات ایچون
غذا واردر، دیدکلری بودر.

اگر نباتات اوسکان یرلرنه قالسه
لر آنده چروت یرگه اوزندن آلغان
نرسه‌لرینی (یعنی کول قسمینی) کیری
قایتارالار. اگر اوسکان یرلرنده قالماسه‌لر
بلکه صالام و باشاقلر بارچه‌سی یرگه
اندرلرغه آلنوب آندن آدم وحیوان
حاجتلرینه استعمال ایدلسه‌لر اول وقت
بونلرده اولان کول قسمی یرگه کیری
قایتمیدر.

یرنك بارچه‌سی نباتات ایچون غذا دکلدر؛ شو
نك ایچون قوملق و تاشلق یرلر منبت دگلدر.
یرنك نباتاتغه غذا اولان قسمی پك آز
قسمیدرکه، شول کولگه کیتکان قسمیدر.
اگر بو قسم یردن هر یل آلنوب تورسه
وهیچ وقتده آنگا کیری قایتارلماسه بر
تمام آرتلانه‌چقدر، یعنی نباتاتغه غذا
اولان قسمی تمام بته‌چك یاکه پك آزا
یاچقدر. شونك ایچون بو یر ایگوننی

آز اوسدرا یا که اصلا اوسدرمی یاشلا یاچقدر. یرآرفلا نماسون ایچون آکا نبا تات آلفان قسمینی کیری قایتارمق مطلقا لازمدر. لکن آنی نچوك قایتارمالیدر ؟

عادتده یردن آلنمش ایگون ونبا تاتنك کوبرەك قسمی آدمگە وحیواناتغە آزوق اولادر. بو آزوقلرنك برقسمی حیواناتنگ بدنلرنده قالسه ده ایکنچی قسمی کول قسمی تیزاك اولوب تیرس که چغادر. بو تقدیرده یرگه اوزندن آلنمش نرسەلرنی قایتارمق ایچون مذکور حیوانلرنك تیرسلرینی هم باشقەچە نبا تاتدن چریگان ناوزلرنی یرگه جیوب بر اوستنه ایلتوب اودارمق لازم اولادر. اوشبو طریقه یرنی تیرسلامك و ناوزلمقنی عربچە «تسمید» دیلر. بزم لسانمزده یر یاکارتمق دیە تعبیر ایدیلەدر.

تسمید طریقی ایلە یرگە اوزندن آلنمش نرسەلرنگ بارچەسینی قایتارمق ممکندر. لکن تیرس ایلە تسمید ایتمك یالگز چهانی وحیواناتی کوب اولان طرفلردە ممکندر؛ اما بونلر بولماغان یرلردە تسمید ایچون حاضرلانمش مخصوص نرسەلر واردر. بونلردن بری سویاك کولیدر. بر دیساتینەگە یکرمی پوددن قرق پوتغە قدر سیبلەدر. ایکنچیسی فاسفوریت اسملی تاشنگ اونیدر. بر دیساتینەگە اوتزدن آلطمش پوتغە قدر استعمال ایدیلەدر. اوچونچیسی صوپیر فاسفاتدر، فاسفوریتغە کوپاروص مایی قاتشدروب یاصالادر. دورتنچیسی ایزویست گیپس هم توزدر.

بونلرغە باشقە دخی تسمید ایچون قوش تیزاکلری وهر تورلی جیوندق نرسەلر، کول، قورم، طورف وحیوانات اجزالری کبی نرسەلر یاریدر. بونلرنك هر قایوسی ایلە تسمیدنك طریقەلری وشرطلری انشاءالله کلەچکدە بیان ایدیلور. فقط بو اورندە تسمیدنك فائدەسینی بلمك ایچون بر قاعدە بیان ایدەلم:

یرلر تورلی یردە تورلیچە اولادر: بعض یردە قومسو، بعض یردە قارا توپراق، بعض یردە بالچقلی، بعض یردە قوری، بعض یردە یوش. بعض یرنگ قوت انباتیەسی قوتلی وبعض یرنك ضعیف اولادر. بوقاریدە مذکور نرسەلر ایلە تسمید ایتمك تورلی یرلرگە تورلیچە تاثیر ایتەدر. شونك ایچون بعض یرگە تیرس، بعض یرگە کول وبعض یرگە فاسفوریت بخشی اولادر هرکم اوز یرینە بونلردن قایسی موافق اولدیغنی بلمك ایچون اوشبو طریقە بر تجربە ایتمك لازمدر:

بر دیساتینە یرنی آلطی، تیگز قسملرغە تقسیم ایدرگە کرك؛ صوکرە برنچی قسمنی مثلا تیرس ایلە، ایکنچینی فاسفوریت ایلە، اوچونچینی کول ایلە، دورتنچینی سویاك اونی ایلە، بشنچینی ایزویست ایلە تسمید ایدوب، آلطنچینی

هیچ نرسه ایله تسمید ایتماسکه کرك؛ صوڭره بو یرلرگه آرش ساچوب اولگورگاچ هر قایوسینی آیرم اوروب، آیرم صوغوب هر قایوسینڭ صالاملرینی واورلقلرینی آیرم آیرم اولچارگه کرك. قایسی قسمنڭ محصولی آرتوق چقسه شول قسمنڭ تسمیدی موافق اولغانی معلوم اولور، هم تسمید ایدلگان قسملر ایله ایدلمگان قسم آراسنده نه قدر آیرما وارلقی ده معلوم اولور.

قوریلق ایله کوراشمك

قرده قارنی جیمق ایچون تورلی عیللر بیان ایدلمکده در. بو جمله دن اورمان اورچیتمك، قیمالر اوطرتمق وغیرلر واردر. اورماننڭ قار جیمق ایچون فائده سی وارلقده شبهه یوقدر. آچیق یرلرده بر آرشین تیرانلکده بر دیساتینه ده یگرمی بش مڭ پود فائده لی صو اولغان چاقده اورمان ایچنده مذکور تیرانلکده آلطمش مڭ پود فائده لی صو اولدیقی معلوم اولمشدر. صوڭره ۱۸۹۱ نچی یلده باشقه یرلرده اورلقلری کوچکه جیولغان چاقده اوچ طرفی اورمان ایله احاطه ایدلمش ایمینیه لرده دیساتینه دن طوقسان پود ایگون آلنمشدر. شونڭ ایچون اگر ممکن اولغانده بر تیره لی صوقالارغه ضرور ایتماس درجه ده غاچ اوطرتمق معقول اشدر؛ لکن بو اش کوب یرده کوب کشیگه میسر اولمایه چقدر.

قار جیمق خیللرینڭ ایڭ اهمیتلوسی قیما اوتورتمقدر. بعض یرلرده قار توشکانڭ صوڭنده آنی جیل اوچروب بتوره در. بوبله وقتلرده قارنی طوتوب قالمق ایچون قیمالر بیك یخشی در. لکن قیمالر اوطرتمق هم آنی یل بویی صاقلامق آرزان اش دگلدر. شونڭ ایچون بوبله قیمالر ایله فقط قش باشنده اول توشکان قارنی توقتاتمق ایچونگنه فائده لنمك هم بیك یکل روشده یاصالمق تیوشدر. هر کم گه معلومدرکه، برگه بر آغاچ یاکه کوبشه لی بر اولام قاداماقده اوز تیراسینه بایتاق قار جیمق ایچون کافیدر. دیمك کچك بر قیما کیساگی ایل ده بیك کوب قار جیمق ممکندر. لکن آنی یل گه آرقلی اوطرتمق هم قیما بر آرشین بیوکلگنده اولغانده بری برندن اون سازین یراقلغنده اولمق لازمدر.

صوڭره بر آز قار توشکاچ قارنڭ اوزینی بیوکلاندروب یاکا قار جیمق ممکندر. بونڭ ایچون قارنی صوقالاب یاکه باشقه طریق ایله بورازنالاندررلر. بو بورازنالارغه تیگزسز روشده قار جیولمقنڭ یاز باشنده برگه صونڭ تیگز

سکما کینه الوغ فائده‌سی واردر، فقط بورازنالارنی تاو بیتلرنده طاو آستینه طابا بویی ایله یاصاماسقه بلکه آرقـلی یاصارغه کرك، یوقسه برگه سکاچك صولر بورازنا بوینچه آغوب طاو آستینه کیده‌چکدر. شونگ ایچون برلـری طاو بیتنده بولغان کشیلر هر یل قارنی طاوغه آرقلی بورازنالاب چغارغه کرك؛ بو تقدیرده صولار بورازناده توتیلوب برگه سکه توشوب قالالار. قش کونلری خلقنگ اشسز وقتلری اولغان ایچون بونلرنی اشلمك بیك آنصاتدر.

بر اوستینه قار جیمق ایچون یـر اوستینه کعبه بغدایی وآیباغـار کبی قالون کوبشه‌لی نرسه ساچمکـده ممکندر. اگر آنلرنگ باشلری آلنوب کوبشه‌لری قشقه قالدرلسه قارنی یخشی طوتالار هم بویله کوبشه‌لرنگ تیراسنده قالغان تارغنه بورانـکالر آرقلی یاز کونلرنده صولار یگللك اوزرنه برگه سکالار: زیره قاطی جسملر اطرافنده ضیاء شمس منعکس اولغانلقدن قار تیزراك ایروب بر تیزراك آچیلدر وبو آچیقلردن برگه قار صوی یخشی سکادر.

بعض امینیه‌لرده ایول آخیرلرنده یاکه آوغوست باشلرنده اوجم برینه اوجم ساچکان چاقده برگه کارچینسا هم صوریـب کبی تیز اوسه‌چك نرسه‌لر ساچالار. بو نرسه‌لر باشده بیك تیزلکده اوسالارده صوگره ملاك بولالار؛ بونلرنگ قالغان کوبشه‌لری اوجم برنده قار طوتمـق ایچون خدمت ایته‌لر.

ایشته قار جیمقنگ حیله‌لری بودر؛ لکن یالگز قار جیمـق ایله اش تمام اولمایدر: برنگ دم صورمـق قوتینی آرتدرمق لازمدر؛ بونگ ایچون ایسـه برنی کوزدن صوقالاب یومشارتـوب قالدرمق کافیدر. عادتده بر اوزرینه کرك قدر صونی یاز باشنده حاضرلاب قالادر. اگر بر کوزدن یومشارتلغان بولسه اول اوزینه صونی ینگللك ایـله سکوره‌در. اگر قاطی کوینچه قالدرلغان بولسه کوب صو سکره آلماینچه قوری قالادر. بوکابیك دقت ایتمك لازمدر. صوقالانمای قالغـان برده صو آلطـی ویرشوکدن آرتوقغه کیتمایدر والحال ایکون ایچون اك فائده‌لی صو ممکن قدر تبران سنگان صـودر. بناء علیه قوریلق ایله کوراشوچی اوجم برلرینی هم قاطی آشلق برلرینی کوزدن صوقالاب یومشارتوب قالدررغه اجتهاد ایتلمیدر.

(آخری وار)

قریه حاجتلری باغچه

باغچه ایکی تورلیدر. بری صاد باغچه سی، ایکنچیسی سبزوات باغچه سی. صاد باغچه سی ایکی تـورلی حاجت ایچون تربیه ایدیلنه‌در. برنجیسی حفظ صحتکه فائده سی ایچوندر.

فن اربابینه معلومدرکه: انسانلر قانلرینی حرکت ایتدرمك ایچون هوادن مولد الحموضه صولارغه مجبوردر. انسان بر کره صولاب چیقارمش مولد الحموضه زهرکه ایلانوب آغو اولوب چیقه‌در. نباتات،خصوصا آغاچلر بوزهرنی یفراقلری آرقیلی صولاب یاکادن مولد الحموضه‌گه ایلاندروب چیقاره‌لر. شونك ایچون باغچه لرده مولد الحموضه کوب اولادر، آنی واروب کرمك ایله انساننك صولشی ایرکنلاب، کوکلی آچیلوب کیته‌در. ذاتا باغچه لرده تنفس ایتمك مولدالحموضه‌صولامقدن عبارتدر. بو خاصیت‌هر تورلی باغچه ده واردر.

ایکنچی خاصیت باغچه‌نك یمشلرندن فائده لنمکدر. بو خاصیت فقط یمش وفر وقته باغچه لرنده در. بزم روسیه ده فروقته تجارتی یلدن یل قوتلنمکده در. قریم، کافکاز، حاجی ترخان و تاشکند یمشلری‌هرطرفقه ڤاگون‌واگون کیدب توردر. باغچه خوجه لری بیك کوب تابشلر ایده لر.

بزم روسیه ده بیك یخشی تربیه ایدلمش باغچه‌لرده واردر؛ بعض بو باغچه لر یلغه سکز-طوقز مك صوملر تابش ویره در. قریه معیشتی ایچون باغچه ایگ فائده لی نرسه در. آزغنه برده کوب یمشلر یتشدروب آشاب هم صاتوب فائده لنمك ممکندر. خصوصا تیمر یول بویلرنده، پاراخودیولرنده وشهر یاقنلرنده یمش یتشدرمك بیك فائده لیدر.

انسان ایچون وقتنده یمشلر تناول ایتمك تیوشلی‌اشدر. بونلرنك بعضیلرنده الوغ خاصیتلر واردر؛ مثلا آلما آشامق اسپیرت گه اشتهانی بتوره در. شونك ایچون ایسروکلك ایله مبتلا کشیلرگه آلما آشامقنی طبیبلر معقول کوره‌لر. شویتسیه ده آلمادن ایسروکلکگه قارشو دارو یاصامق ایچون مخصوص زاودلر واردر. هر یمشنك فائده سی بوکا قیاسدر.

یمش باغچه‌لری یخشی تربیه ایدلسه‌لر اوز طوغروسنده اولان مشقتلرنی اون الوش ایدوب تولایه‌چکلردر. شونگ ایچون بویل ڤولغه بوینه کوب قریه‌لر باغچه چیلق ایله معیشت ایدرگه باشلادیلر. باغچه اوطرتمق یگل‌اولسون ایچون تورلی برده اولغان بیلرینی بر یرگه جیوب اوز آطلرینه آیروب وبرمکنی آول خلقی اتفاق‌ایله زیمله اوسترا یتلنی قامیسیالردن اوتنمشلردر.

سبزوات باغچه سی

سبزوات دیب کبسته، کیشر، طورما، شالقان، قیار، صوغان، چوکندر وغیرلرکه اینه‌لر. مقدم زمانلرده عموما روسیه‌ده سبزوات باغچه سی بیك مقبول اولمشدر. هر یورطنگ اندر

نده بش اون سازین بر سبزوات آستنه اولمشلر. قارتلر و بالالر بونلرنی قاراب اوطاب اوسدرمشلر. بوکون ایسه بویله باغچه‌لر فقط مالاروس قریه‌لرنده (خاخوللرده) قالغان. بونلر بوندن بیک فائده‌لنه‌لر؛ باشقه گوبرنالر نالوغ لرینی تولی آلماغان بر زمانده مالاروس گوبرنالری هیچ بر نیدایومکه قالدرمای تولاب بیره‌لر. آچلق یللرده سبزوات باغچه‌لری کوب فائده ویره‌در، زیرا سبزواتده هضمی آچلق یوقدر. سبزواتنك بری یتشمای قالسه آنك اورنینه ایکنچیسی یخشی یتشه‌در.

حفظ صحت نقطهٔ نظرندن قاراغانده سبزوات انسان ایچون برنچی ضرور نرسه‌در. هضم ایچون بیك فائده لیدر. معده آورولرندن کوب فائده‌سی واردر. خصوصا بعض سبزوات سینغا (زنکله مرضینه مجرب دارودر. سبزوات باغچه سینك اشی پک عادی هم پک یگلدر.

باغچه‌نك هر ایکی نوعسی قریه معیشتی ایچون پک اهمیتلی ایسه‌ده، مع التأسف بونلر قریه‌لرده خصوصا مسلمان قریه‌لرنده یوق حکمنده‌در: بونك سببنی قریه خلقی بویله بیان ایده‌لر: قریه‌لرده باغچه‌لرنی صاقلامق پک مشکلدر: چیتدن بالاچاغا کروب اوزوب هلاك ایته‌لر. یمشلر وسبزواتلر اولگورر آلدنه هر طرفدن بالالر هجوم ایدوب آلوب بتوره‌لر. بو سوز البته طوغریدر.

شونك ایچون بویله باغچه لرنك قریه‌لردن یراق اولمقنی معقول کوره لر هم یراق اولمقی مناسبدر.

لکن قریه‌لردن یراق یرلر جماعت ملکنده درلر. جماعت ملکنده اولان یرلرگه فروقته باغچه‌لری یاصامق مشکلدر. بونی اوشبو واقعه دن آکلامق ممکندر: اوفا گوبرناسنده بر قریه کشیسی اوز یرنده فروقته باغچه‌سی یاصاغان. بونی یاصاغان وقتده قریه خلقی بر شیء دیمگانلر. صوڭره آغاچلر یتشوب یمشلر ویره باشلاغانده قریه خلقی تاوش کوتارگانلر. تیزلکده جیون جیوب جماعتدن رخصتسز اوطرتلغان بو باغچه‌نك بتون یمشلرینی اوزلرینه آلوب آغاچلرینی چاوب طاشلارغه قرار ویرگانلر. بو اش مینسترلر قامتینه یتشکان. منیسترلر ایسه بغلی جماعتنك قرارینی تصدیق ایدرگه مجبور اولغانلر. زیره قانون بوینچه یر جماعتنکدر؛ آول خلقینه فقط وقتلی فائده‌لنورگه ویریله در.

بناء علیه باغچه چیلق ایله ایل شغللنمک تلاگان کشیلر اولا یرلرینی اوز اسملرینه اوکرییبت ایتمک لازمدر. اوکرییبت ایتمکنك فائده‌سی بوکبی ماده‌لر ایچوندر. یوقسه بولیب آلوب صاتمق ایچون دگلدر.

یر تقسیمی

برنی ایکی تورلی تقسیم واردر. برنچیسی: چوبارلاب تقسیم، ایکنچیسی کبسا کلاب تقسیم در.

معلومدرکه، قرلرنك هر یری تیگیز اولمایدر؛ شونك ایچون آنگ بخشی سندن، یماندن؛ یقیندن یراقندن هر کمگه اولوش چغاروب تقسیم ایده لر؛ بونی چوبارلاب تقسیم آتالادر، بزم روسیه قرلری بو کونگه قدر اوشبو طریق ایله تقسیم ایدلمشلر، شونك ایچون روسیه ده آول قرلری قوراشدروب باصاغان یورغان کبیدر.

فن زراعت هم فن اقتصاد بوتقسیم نی کوب ضررلی کورساته در. زیره بویله تقسیم ایدلدکن، مثلا: بش ایر جاندن مرکب بر یورطنگ یرلری هر باصوده بشر یرده، اوچ باصوده اون بش یرده اولادر. بونلرنگ آرالری بعض وقتلرده اوچ - دورت چاقرم اولادر، بناء علیه ایگون وقتلرنده بونلر آراسنده یورمك، هم بونلرنگ برندن برینه قوراللرنی و ماشینالرنی یورتمك کوب وقتنی ضایع ایته در.

قریه‌دن چاقرم یارم یراقلغنده اولغان یرلرگه ایگون وقتلرنده باروب قایتمق وآراده‌یورمك ایچون مجموعسی اوچ‌مگ چاقرم بر یورمك لازم اولدقینی حساب ایتمشلر. باشقه‌لرنی بوگا قیاس ایدوب بلمك ممکندر. وقت ایسه بیك قدرلیدر؛ خصوصا ایگون جیغان وقتلرده آزغنه کچکمك سببلی ایگونلر قویلمق، قورلمق یا که یغمورده قالمق احتماللری واردر.

شونگ ایچون چوبارلاب تقسیم نی مطلقا بتورمك لازمدر، دیوررلر وممکن قدر چوبارلقنی بتوررگه بر یورتنگ یرلرینی بر یرگه جیارغه اجتهاد ایده‌لر؛ بو کون زیمله اوستراتیلنی قامسیالر بار کوچلرینی بوگا صرف ایده‌لر. آول خلقینه یر صاتقانده بر یورط خواجه‌سینه تیوشلی یرلرنی بر یردن ویره‌لر هم اتفاق ایدوب چوبارلقنی بتوررگه صوراب زیمله اوستراتیلنی قامیسیه‌گه مراجعت ایتکان قریه‌لرنگ یرلرینی‌یاگادن تقسیم ایدوب ویره‌لر. ۹ نچی نویابر قانونی بوینچه یرلرینی اوکریپیت ایتکان کشیلر الوشلرینه تیگان یرلرنی بارسینی بر یردن ویرمکنی جماعتدن صوراغه حقلیدر. اگر تقسیم وقتی اولسه جماعت بونی اصلا کیچکمایینچه ادا قلمق اوزره مجبور در. اگر تقسیم وقتی اولماسه هرایکی طرفنك رضالغی ایله بر بها تعیین ایدوب اول یرلری جماعت اوزینه قالدررغه اختیارلیدر. بو قانونلر بارچه‌سی یر تقسیمنده چوبارلقنی بتورمك ایچون یاصالمش قانونلردر.

بر یورطغه قاراغان یرلرنی بر

برگه جیوب تقسیم ایتمکنی کیسا کلاب تقسیم ایتمك آتالور. روس اصطلاحنچه « آتروبنی ؤلادینیه » دیورلر.

یاکا اصول معیشت ایچون برلرنی اوکر بیدت ایتمك هم بر یرگه جمع ایتمك مطلقا لازمدر.

اوطار معیشتی

بعض کشیلر واردرکه، باغچه‌چیلق ایله ده شغللنمك تلیلر. طبیعی بونلر برلرینی قریه‌دن یراق آلمقغه هم یرلرینی بر یرگه جمع ایتمکـگه مجبوردر. صوکره بونلر، بونك ایله برابر یرلرینی تسمید ایدرگه یعنی تیرسلوگه تلیلر. بونك ایچون البته حیوانات اورنلرینی یرلرینه یاقن بناء ایدرگه مجبوردر. صوکره بونلرنك کوکللری قریه قوشنالرینك ظلمندن وآنلر قولنده اسارتدن تماما بیزمش وصونمش اولور. طبیعی بونلر قریه‌دن چقوب اوز یرلری اوستینه واروب عزلتده اوطرغه مجبوردرلر.

ایشته اوشبو اوچ تورلی مجبوریت ایچون قریه‌لرندن کوچوب اوز یرلری اوستینه اوی بنا ایدوب اوطرغان کشیلر آز دگلدر. بو کشیلرنی اوطارچیلر وبونلرنك معیشتلرینی اوطار معیشتی دیه تسمیه ایدیله در. اوطار معیشتی نمسه‌لرده پك معروفدر. اوطار معیشتی ایل معیشتندن کوب الوش آرتقدر، دیورلر. زیره اوطار خواجه سی اوز ملکینه تماما خواجه‌در، اوزی تلاگانچه تصرف ایته‌در. قوشنالر سوزنچه یوررگه مجبور دگلدر. باغچه یاصامق، کوب باصولر ترتیب ایتمك اولام ساچمق، یاکا اصول زراعتنی تجربه ایتمك، بریاکارتمق، ایگون تاشیمق قاراوللامق کبی اشلر اوطارچیغه یگللك اوزرنك ممکن اولاچقدر. اوطارچی ایرته‌طوروب ایرته چایگه قدر اوز یرلرینی برکره ایلانوب کوزدن اوتکاروب کرمك ممکندر هم آز وقت آراسنده بر قدر اشلرینی تماملاب کرمك ممکن اولور.

بوکون روسیه حکومتی روسیه‌ده توطار معیشتینی قوتلندرمك صددنده‌در؛ اشونك ایچون آول خلقینه صاتیلچق یرلرنی اوطار اوطار تقسیم ایده‌لر هم اوطار یرلرینی کرستیان بانقه سینه آلغانده قیمت بهاتعیین ایده‌لر، اوطار آلوچیغه اصصودانی باشقه‌لردن کوبراك ویره‌لر، اوطارغه کوچوب وارغان کشیگه کوچکان راصخود ایچون آقچه‌و بره‌لر واوطارلر معیشتینی اوطارچیلرغه اوگراتمك ایچون مخصوص کشیلر تعیین ایده‌لر. بونلر بارچه‌سی اوطار معیشتنی قوتلندرمك ایچون اولا تدبیرلردر. مسجد ومدرسه قالا دیمگانسده اوطار معیشتی مسلمانلر ایچونده بارارلقدر.

جزئی معلومات

۲۴ یلـدن بیرلی یرلری بولنمگان قریه‌لرده هر یورط خوجه‌سی اوزی فائده‌لنوب کلگان یرلرینی اوز اسمینه اوکرپیپت ایدرکه حقلیدر. فائده‌لانوب کلگان یرلری اوزینه تیوش قدردن آرتق اولسه ده اوکرپیپت ایدیله‌چکدر.

— ۲۴ یلنگ بیرگی طرفنده یرلری بولنگان قریه‌لرده هر یورط خوجه‌سی آخیر تقسیم ده اوز الوشینه تیگان یرلرنی اوز اسمینه اوکرپیپت ایدرگه حقلیدر. اگر فائده‌لنوب کیلگان یرلری اوز الوشینه تیوش قدردن آرتق اولسه آرتق قدری ایچون جماعتکه حق تولامك لازم اوله‌در.

— اوز الوشندن آرتق قدرینی اوکرپیپت ایتکان تقدیرده آرتغی ایچون اورتاچه ویقوب بهاسی تولانور. اورتاچه ویقوب بهاسی یکرمی صوملر چاماسنده‌در.

— اوکرپیپت ایتمك تلاگان کشی اسنارسته‌غه زایاولینیه ویرر؛ اسنارسته بر آیدن قالدرماینچه اصخود چاقرر؛ بو اصخودغه یورط خواجه‌لرینك یارتیسی کلسه کافیدر. اصخود یرنی برکتمك یاکه برکتمه‌مك طوغروسنده پریگاوار یاصار. برکتمك طرفنده اصخودنك یارتیسی اولسه یته‌در.

— اگر اصخود اوکرپلینیه‌گه راضی اولماسه یاکه بر آی ایچنده جیولماسه اول وقت طوغری زیمسکی نچالنیك‌که مراجعت ایدرگه تیوش. زیمسکی اصلا کیچوکماینچه واروب اوکرپیپت ایدیله‌چك یر وچالونی قاراب بر قرار یاصارغه مجبوردر. اگر کیچوکسه گوبرناطورغه شکایت ایدرگه ممکندر.

— اصخودنك‌هم زیمسکی‌نچالنیکنك قرارلری اویزدنی اسبیزدنك تصدیقندن باشقه قوتکه کرمیدر. رضا اولماغان کشیلر اسبیزدگه عریضه ویرمك ممکندر.

— قریه کشیسی ایله جماعت آراسنده اولانزاعلر ؤلاصتنوی صودلرده قارالور.

— تاقته توبالرنی اوتغه قارشو چدامل ایتمك ایچون اوشبو ماده‌لر ایله قاتشدروب بویارغه تیوش: جیلم، توز، آغاچ چریکی، اواق قوم هم قورم اوشبولرنی برگه قاتشدروب اوی باشلرینی بویالسه برجهتدن اوچقونلردن صاقلیدر. وایکنچی جهتدن یوش ده چریمك دن صاقلیدر.

— قریه لرده ایکی بنا آراسی بنالر آغاچدن بولغانده آلطی ساژیندن کم اولماسقه تیوشدر (استرویتلنی اوصتاف ۴۷۵ نچی ماده.)

— اوی ایچنده یا که بولمه‌لرده هوانی یاکارتمق ایچون آچیکلرده فرانسوزسکی اسکپدار صاتلمقده در. بر کیك تاریلکه که قاینار صو صالوب شونك اوستینه بو اسکپدارنی تامچی تامچی تامزرغه‌کرك، شوندن کوتارلکان ایس هوانی بیك گوزل صافلاندره در. اون تینلك اسکپدارنی بر آیغه یتکرمك ممکندر.

— لامپااوتی صاف‌هم‌یاقتی اولسون، هم توتاماسون‌ایچون بر قداق کیروسین صبوشلی لامپانك ایچینه بر بال قاشق قدر اواق‌توز صالورغه کرك؛ اکر بر قداقدن آرتق صبوشلی اولسه بال قاشق یارم قدر صالمق ممکندر.

— سواستوپل دن بار وچی حاجیلر ایچون روسسکی اوبشستوانك پاراخودلری سواستوپلدن ینبوغ‌گه تاپا یکرمنچی اوکتابرده هم اون بشنچی ویکرمنچی نویابرده قوزغالاچقدر.

— هربعت‌حکمنچه‌خاتونلر ایرلرینك مالندن اگر بالا اولماسه دورتدن برنی اگر اولسه سکزدن برنی آلادر؛ اما قانون بوینچه‌خاتونلرغه‌کرك بالااولسون، کرك اولماسون منقول ملکلردن دورتدن برنی، غیرمنقول ملکلردن یدی‌دن برنی آلادر، دیمك ایری بیلاگان یرنك یدی دن بری خاتونغه اولادر.

احوالات عمومیه

آوروپا — آوروپا خلقی علم ومعرفتده ترقی ایتمش خلق اولدقندن تجارت‌وصناعت یابنده دخی ترقیده‌درلر. آوروپا مالی هر یرده وهر حکومتده صاتولمقده در. آوروپالولر بازارلرنی پك مقدس‌صانیلر: بعض‌بازارلرنی‌قان برابرینه آلالر، اوزتجارتلرینه بازار ایشوکلرینی آچمق ایچون محاربه دن چیرکانمیلر.

لکن آوروپاده یلدن یل اشسز خلق کوبایمکده در. بویل یالگز آنگلیه‌ده ملیون یارم کشی اشسز قالمشدر، بشقه‌لر بوگا قیاسدر، بعض‌کشیلر: آوروپانك هلاکی بونلر قولنده اولاچقدر، دیورلر.

آوروپا بشقه قطعه‌لرنك ترقیلرینی تلامیدر؛ زیره آنلر ترقی ایتسه‌لر آوروپاغه بازارلر بنه چکدر.

آوروپا آزیا اتفاقندن‌پك‌قورقادر؛ بونی «صاری قورقنچی» دیب آتیلر، بر وقت اتفاق ایدوب آزیالولر آوروپادن کوردکلرنی قایتارمق احتماللری واردر.

اوشانداق آوروپالولر اسلام اتحادندن پك قورقالار؛ زیره اسلام ایله آوروپا آراسنده کوب عصرلردن بیرلو کوب اشلر اولوب کلمکده در. بونلر بارچه سی تاریخ صحیفه لرنده قالا کیلهدر. اسلاملر ترقی ایتکان تقدیرلرنك آوروپالولرغه اوزلری کورستکاننی کیری قایتار مق احتمالری واردر. شونك ایچون آزیا واسلام ضررینه بتون آوروپا حکومتلری متفقدر.

آوروپانك متفق عسکریده وار در. بو عسکر آوروپا وقطای محاربه سنده باشلاب تجربه گه قویلدی. متفق فلوت ایسه کرید آطه سینی نچه وقتلرغه قدر حمایه ایتدیلر.

آزیا ــ آزیا حکومتلری بارچه سی اصول اداره لرینی آلماشدرمق ایله مشغوللردر. آزیاده بایلق غایت درجه بیوك اولدیغی حالده آنلرنك بایلقلرندن آوروپالولر فائده لنمکده در. بو کونلرده «آزیا، آزیالولر ایچون» دیگان فکر آزیاده قوتلانمکده در. بناءً علیه صاری خوفی کوندن کون زیاده لشمکده در

آفریقا ــ آفریقاده حکومتلر بیك اواق هم بیك ضعیفدر. آفریقانك کوب قسمی آوروپالولر قولنده در. آوروپا قولینه کرمگان یرلرینی ده کرتمك ایچون هر تورلی تدبیرلر قورلمقده در؛ بونلر کوزلرینی آچقانچه آوروپالولر بخشی فائده لنه چکدرلر.

آفریقا ـ آمریقالولر زیاده چه بای خلقدر: جمهوریت متفقه ده بایلق زیاده اولدیقی ایچون هنر وصناعت بابنده آوروپادن آلدادر. آمریقا یالکز باشینه یاشاب باشقه حکومت اشلرینه اصلا قاتوشمایچه اوز اشلرینی توزاتمك ایله کوب زمانلر مشغول اولدی. شونك ایچون زیاده سیله ترقی ایتدی. بو کون آوروپا حکومتلری آراسنده قوشتانلق ایدرگه باشلادی.

آمریقاده تکلفلرده بیك کوبدر؛ نیویورقده بر یورت بنا ایدیلهدر، بیوکلکی یوز قرق ایکی صارژین اولوب مشهور ایفل قله سینك بیوکلکینه یاقندر.

آلتمش ایکی باتاژلی بو یورط یکرمی ملیون روبله که توشه چکدر. آمریقاده بوندای غرایبلر کوبدر.

بو صوك یللارده آمریقا ایله یاپونیا آراسی بر آز بوزقدر.

ترکیه ــ بو آی ایچنده ترکیه باشینه یاکا مسئله لر آچلدی. بلغاریه استقلالنی وترکیه حمایه سندن تماما چقدقنی اعلان ایتدی. آفستریا ترکیه نك بر چیتی اولان بوسنه وهرسکنی اوزینه قوشدقینی اعلان ایتدی. کرید اهالیسی آطه نك یونانستانغه قوشلغانلقنی اعلان ایتدی. بونلرغه قارشو البته تدبیرلر ایتمك لازمدر.

اوتوز ایکی سنه مقدم ترکیه ادارهٔ مشروطه اعلان ایتمش ایدی. شول وقت اصلاولر

وبلغارلر طاوشکوتاروب ترکیه گه قارشو محاربه اعلان ایتدیلر. بزم روسیه ده اصلاولرنی طرفلاب محاربه گه قاطناشدی. صوڭغی ترك وروس محاربه‌سی شول وقت میدانغه کلدی.

بو یل ترکیه یاڭادن اداره مشروطه اعلان ایتکاچ دخی شول اوتکان حاللر یاڭادن میدانغه چقا باشلادی. بلغارلر ترکیه ایله محاربه ایتمك تلیلر. باشقه اواق تویاکلرده محاربه گه حاضرلنه‌لر. لکن ترکیه باشلاب محاربه ایتمك تلامیدر. بلغاریه و آفستریانڭ حرکتلری برلین معاهده‌سینه خلاف اولدقنی، بناء علیه آڭا راضی اولمیه‌چقینی بیان ایتدی. اشنی بین الملل قونفرانسلرغه وفلانلرغه تابشروب گیچکدروب داخلینی اصلاح ایچون وقت قازانمق استیدر. ترکیه‌نڭ بو اشی پك موافقدر.

روسیه دخی بلغارلرنی طرفلاب محاربه ایده‌چك دگلدر. زیرا اوتکان ترك وروس محاربه‌سنده روسیه ایچون بر فائده‌ده اولمادی. روسیه ایچون فائده‌لی اولمغان بر عهد نامه ایله تمام اولدی. بو عهد نامه‌بوینچه بلغار روس حمایه‌سینه تابشرلمادی. اما بو سنه‌وهرسك آفستریا حمایه‌سینه تابشرلدی. بوکون ایسه آفستریا آڭا تماما خواجه اولدی.

اوتوز سنه ایچنده بلغاریادن روسیه ایچون بر فائده‌ده کورلمدی. بوندن صوڭره هم کورلمیه‌چکدر.

بو کون ترکیه سوداگرلری آفستریا مالللرینه بایقوت یاصادیلر. بو ایسه معنوی محاربه‌در؛ قورال محاربه سندن قاطیدر. زیرا آوروپالولر ایچون بازار هرنرسه دن قیمتلیدر.

بلغاریا - بلغار ملتی ملیت حسلرینی کورساتدیلر. لکن برلین معاهده سینی باشلاب بوزدقلری ایچون مسئولیت آستنده درلر. بلغارلر ترکیه‌نڭ هلاکی محاربه اعلاننده در، دیو بله‌لر. شونڭ ایچون آنی محاربه‌گه اوندیلر. اگر ترکیه محاربه ایتسه ترکیه‌نڭ ایك دشمانی اولان ارمنیلرده عسکر ویرمك وآقچه ویرمك ایله ترکیه‌گه یاردم وعده ایده‌لر. مقصد ایسه بر محاربه چقاروب افکار عمومیه‌نی میدان حربکه چویرمك وترکیه‌گه داخلی اشلرینی اصلاح ایدرگه فرصت ویرمامکدر. بونلر اوطز سنه ایکی مقدم بویله مقصدلرینه ایرشمشلر ایدی. بلمم بویله بر خطا اش ترکیه طرفندن تکرار ایدیلورمی ایکان؟

صربیه - صرب خلقی آز بر خلقدر. لکن روحلی بر خلق اولدیقلری ایچون عادتدن طش غیرت کوستره‌لر. آفستریاغه قارشو، اگر محاربه لازم اولسه، محاربه ایده چکلرینی اعلان ایده‌لر. صربیه‌لولر بوسنه وهرسکنڭ کرها آفستریا تصرفینه کتمکینه زیاده سیله آچیغلانه‌لر، زیرا بو اش خیالی اولان بر پلانغه خلافدر. ترکیه حدودنده صرب، بلغار وچرنا گورلردن مرکب بر جمهوریت متفقه یاصامق پلانی کوبدن

موجود بر پلاندر. صربیه قارولی آلیکسا ندرده بو پلان ایچون قربان اولدی، دیورلر. بویله بر بختسز بلانک وجودکه چقمقی طبیعی ترکیه ایچون ضررلیدر. لکن روسیه ایچون دخی ضررلیراق اوله چقدر. « سیمرگان ات خواجه سنی تشلار » دیورلر؛ بو بر قاعده در.

آفستریا برلین معاهده سنی یازغان وقتده بو سنه وهرسکنی آفستریاغه وقتلی صاقلارغه امانت ایدمشلر ایدی. آفستریا بو امانتکه خیانت ایتدی، آکا تمام خوجه اولدیقینی اعلان ایتدی. بواش بلغارلر، صربلرهم روسیه ایچون بر قدر آغردر. لکن اش صلح ایله تمام اوله چقی مأمولدر. هیچ بر حکومت کوچلاب خلقنک رضالقندن بشقه آلنغان یرلردن فائده ایتدیکی یوقدر. آفستریا ایچون بوسنه هرسک اهالیسنی طویوب تورمق کوب مصارفنی موجب اوله چقدر. فی الاخیره آفستریانک بولنمکینه سبب اوله چقدر.

ماکیدونیا — ماکدونیا فسادی بیک مشهوردر. ماکدونیا نزاعسی کوب یللردن بیرلی دوام ایده در. یاش ترکلر بو نزاعغه خاتمه ویرمک استیورلر. بونلرنک پلانلری بویله در: ترکیه مجلس مبعوثانی آچیلدقده اک اوّل قارالاچق مسئله عمومی عسکر آلمق مسئله سی اوله چقدر. مساوات نامینه البته بو مسئله مقبول اولور. لکن ماکدونیا اهالیسی نک کوبسینه عسکرلک موافقی دوشمیه چکدر. بونلر عسکر ویرمدکده راحت یاتالار ایدی. عسکر اولسه لر وقتلری ضایع اولوب اقتصادی اشلرینه کوب ضرر کله چکدر. شونک ایچون عسکرلکنی آغرسنغان کشیلر هجرت ایده چکلردر. بونلر اورنینه مسلمانلرنی کوچرمک ایچون تدبیرلر قوریله چقدر. اگر ماکدونیادن عسکر آلونسه اول عسکرنی عربستانغه وایچکی آزیاغه تارقاتیله چقدر. ماکدونیاغه ایسه خالص اسلام عسکری اورناشدریله چقدر. بویله اولغانده ماکدونیاده اسلام عددچه آرتوق اولوب ماکدونیا اسلام ایالتلرندن بر ایالت اوله چق کیده چکدر.

طبیعی بونی یاش ترکلر آوروپا حکومتلرندن اوگرنمشلردر.

— قافقازده معتبر « ترقی » غزته سی یاکادن نشر ایدیلورکه باشلاغان. بویله فائده لی غزته لرنی دوام ایتدرمک ملت ایچون بختیارلقدر. هرکم الندن کلگان قدر یاردم کورسنورگه کرک. بونلرنی آلغانده بر یلغه آلمق، آقچه نی بربولی بیارمک، آقچه نی آلدن هیچ توقطاتماینچه بیارمک یاردم حساب ایدیلدر. هر بر غزته وژورنال خلق طرفندن بویله یاردمگه محتاجدر.

ناشر ومحرر: محمد فاتح مرتضین.

«کریموف، حسینوف وشرکاسی» نک پارلوای مطبعه سی اورنبورغده.
ТИПО-ЛИТ. Т-ВА КАРИМОВЪ, ХУСАИНОВЪ И КО. ОРЕНБУРГЪ.